

MAGYAR BIZTOSÍTÓK SZÖVETSÉGE

BIZTONSÁGTECHNIKAI ÚTMUTATÓ A BETÖRÉSES LOPÁS-RABLÁSBIZTOSÍTÁSI KOCKÁZATOK KEZELÉSÉRE

(AJÁNLÁS)

A.6. Fejezet

Behatolásjelző rendszerek tervezése - Pénzüintézetek

kiadás	A dokumentum megnevezése	kiadva	visszavonva
0	Behatolásjelző rendszerek tervezése - Pénzüintézetek	2007.01.19.	2007.09.30.
1		2007.10.01.	

Tartalomjegyzék:

1	Érvényességi terület	3
2	Szabvány hivatkozások	3
3	Biztonsági intézkedések végrehajtása	3
4	A kockázat kezelése	3
5	Követelmények	5
6	Értékőrző berendezések	13
7.	Behatolás- és támadásjelző berendezések	19
8	Videomegfigyelő berendezések	25
9	Speciális biztonsági intézkedések	28
10	Különleges munkahelyek	31
11	Pénz és értékszállítás	32

1. Érvényességi terület

Ez az **ajánlás** a bankoknak, takarékpénztáraknak és az egyéb kifizetőhelyeknek (a továbbiakban: **pénzintézetek**) a betöréses lopások és rablások elleni biztosítására vonatkozó ajánlásokat tartalmazza.

Megjegyzés: Az egyes tevékenységek kockázati osztályba sorolását az **ajánlás A.2. függeléke** tartalmazza. Általános esetben a pénzintézetek az **KO 5 kockázati osztályba** sorolandók.

Az **ajánlás** az **A.4. fejezettel –Vagyonvédelmi rendszerek tervezése** – együtt kezelendő, annak általános irányelveit egészíti ki a pénzintézetek fokozottabb kockázatának kezelésére.

Az **ajánlás** nem csak a különféle, személyzettel ellátott vagy automatákkal üzemelő pénzintézetek számára érvényesek, hanem olyan, az intézményekhez nem tartozó munkahelyeken is (pl. kiskereskedelmi üzletekben, áruházakban, repülőtereken, pályaudvarokon), amelyekben az ügyletek bonyolítását az adott pénzintézethez nem tartozó, ott működő személyzet végzi.

2. Szabványhivatkozások

A behatolás- és támadásjelző rendszereknek és részegységeinek meg kell felelniük az **MSZ EN 50130 szabványsorozat** követelményeinek.

Ez az **ajánlás** évszámmal ellátott vagy évszám nélküli hivatkozással előírásokat tartalmaz más kiadványokból. Dátummal ellátott hivatkozások módosításai vagy kiegészítései csak akkor érvényesek, ha azokat ezen irányelvek módosításaként nyilvánosságra is hozzák. A dátum nélküli hivatkozásoknál mindig a legutolsó változat az érvényes.

A hatályos szabványok listája az **A.1. függelékben** találhatóak.

Az **A.4. fejezethez** képest nincsenek további szabványhivatkozások.

3. Biztonsági intézkedések végrehajtása

A biztonsági intézkedések (tervezés, üzembe helyezés és karbantartás) kivitelezéséhez **MABISZ** által elismert termékeket és cégeket kell –alkalmazni.

A pénzintézetekre vonatkozó törvények és rendeletek, a pénzintézetek felügyeleti szerve – **Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete** -, valamint a **Magyar Bankszövetség** rendelkezéseknek, ajánlásainak megfelelően, a **MABISZ ajánlásrendszer** követelményeinek figyelembe vételével kell a pénzintézetek biztonsági intézkedéseit meghozni.

Fontos megjegyzés: *A biztonsági intézkedések tervezésekor, készítésekor és üzemeltetésekor a helyszínrre érvényes, a menekülési és mentési útvonalakra vonatkozó tűzvédelmi rendelkezéseket is be kell tartani.*

4. A kockázat kezelése

4.1. Általános elvek

A pénzintézetek veszélyeztetettségének mértékét a tényezők sokfélesége határozza meg, amely a mindenkorai pénzintézet helyétől, nagyságától és koncepciójától függően esetről esetre a teljesen különböző lehet. Közelebbről szemlélve a témát, azt látjuk, hogy majdnem mindegyik pénzintézet vonatkozásában azonos alapkockázatok állnak fenn.

Betöréses lopás:

- betörés a meglévő értékmegőrzők berendezések kinyitása és/vagy teljes eltulajdonítása céljából, hogy az intézmény tulajdonában lévő értékekhez és az ügyfelek megőrzésre átvett, például a bérelt széfekben található értékeihez hozzájussanak,
- az ügyfélkezelt bankautomata megrongálása és tönkretétele mint a betöréses lopási kísérlet,
- behatolások a többi tárgynak (pl. számítógépek, berendezések, irodagépek, szekrények tartalma) a pénzintézetekből való eltulajdonítása céljából,
- a behatolás utáni vandalizmusból eredő károk a nyomok eltüntetése céljából.

Rablás:

- a nyitvatartási idő alatt a megszerezhető készpénzkészletekre és/vagy támadások a háttérkészlet megszerzésére,
- a nyitvatartási időn túli támadások a háttérkészletek megszerzésére,
- a pénzintézet dolgozóinak fenyegetése, túszul ejtése az üzleti helyiségbe való belépéskor vagy annak elhagyásakor, a munkaidő kezdetekor vagy végén a háttérkészletek megszerzésére,
- besurranás vagy behatolás ügyfélfogadási időn túl a pénzintézet helyiségeibe a háttérkészletek megszerzésére,

- a pénzüintézet dolgozói által végzett belső és külső pénzüszállításokra irányuló cselekmények a szállítandó értékekhez való hozzájutás érdekében,
- az ügyfelek kirablása a pénzüintézet üzleti helyiségeiben zajló rablótámadások során,
- az ügyfelek kirablása az önkiszolgáló készülékeknél, (pl. a bankjegykiadó automatáknál, a nappali/éjszakai széfeknél, a bérelt fiókoknál), a külső területen és/vagy a folyosókon.

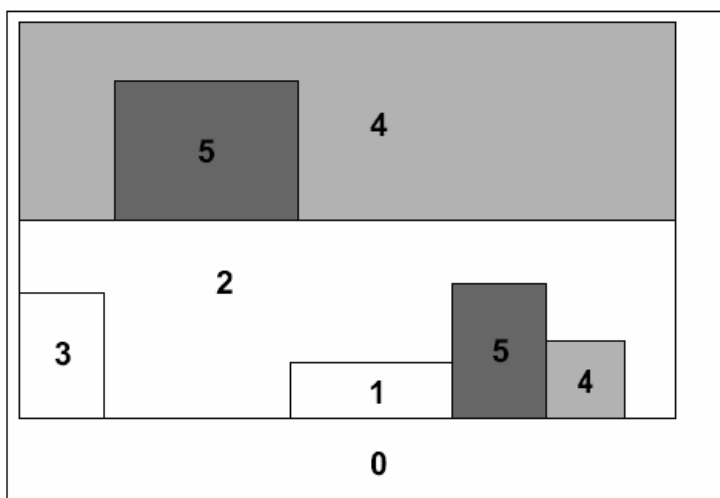
A támadások során a tettesek eljárásának módozatainál különbséget teszünk a **tipikus** (pl. nyitvatartási idő alatti támadás) és az **atipikus** támadás között (pl. nyitvatartási időn túli behatolás és munkatársak elfogása).

A tettesek eljárásának előbb felsorolt módozatai mellett a későbbi támadásra irányuló előkészületeket is (pl. szabotázs) a későbbi támadás előkészítésére, szintén figyelembe kell venni.

4.2. Területi hozzárendelés és kockázat kezelés

Egy pénzüintézet minden szóba jöhető épületrésze a veszélyeztetés mértéke szerint kerül kockázati osztályba sorolásra.

A **4.01. ábra** a pénzüintézetek hat különböző kockázatu területre való felosztását mutatja.

0. terület Külső terület

A **0. terület** magában foglalja a telket, a létesítmény határoló felületeit, a mélygarázsba vezető felhajtót, a külső parkolót, és – amennyiben a bankjegykiadó automaták homlokzaton, esetleg önállóan az épületen kívüli elhelyezéséről van szó – a pénzüintézet önkiszolgáló területét is.

1. terület Ügyfélterület: bejárat- folyosó/önkiszolgáló zóna

Ez a terület az ügyfélbejáratokhoz van rendelve; jelölése: folyosó/önkiszolgáló zóna.

Erre a területre a munkaidőn túli bejutást általában beléptető rendszer ellenőrzi.

Ezen a területen találhatóak pl. az

- önkiszolgáló terület (pl. bankjegykiadó automaták ügyfélszolgáló előtere),
- információs terület,
- számlakivonat leadás/felvét,
- zsilipes értékőrző szekrény.

2. terület Általános ügyfélterület – pénztárterem

Ez a terület üzleti idő alatt mindenki számára hozzáférhető.

Az 1. és 2. terület védelmi rendszere azonos.

A pénztárterem belül az önkiszolgáló területeket olyan, a személyzettel ellátott működési területek egészítik ki, mint

- be- és kifizető, valamint szolgáltató terület,
- tanácsadói terület,
- bemutató, prezentációs területek,
- a bank belső területeire való belépésére szolgáló átjárók,
- bejelentkezési és információs helyek.

3. terület Szerződéses partner, ügyeletes, tanács- és üléstermek

A tulajdonképpeni banki- és takarékpénztári üzem mellett az alábbiak tartoznak ehhez a területhez:

- idegen szolgáltatók, mint pl. lakáskassza, ingatlan, biztosítók,
- futárszolgálatok, energiaellátók,
- tanács- és üléstermek.

Megjegyzés: Már a tervezés igen korai szakaszában ügyelni kell arra, hogy ezeket a területeket önálló kiszolgáló helyiségekkel - a szociális- helyiségeket is beleértve - rendelkezzenek és rendelkezzenek pontosan elhatárolt építészeti megoldással, valamint biztonságtechnikai leválasztással a pénzüintézet többi szokványos helyiségéhez. Ez a leválasztás a nyitvatartási időn túl is biztosítva legyen.

4. terület Belső terület

Alapvető követelmény: a nem banki alkalmazottnak - mind a nyitvatartási idő alatt, mind pedig azon túl - ne lehessen ellenőrzés nélkül megközelítenie.

Ehhez a területhez tartoznak pl. az

- elnökség, üzletvezetés,
- hitelosztály,
- értékpapír osztály,
- értéknélküli küldemény postázó,
- igazgatás,
- szervezés,
- szociális helyiségek (illemhely, konyha, ruhatár, étkezde) és
- a többi pénzüintézeti belső terület az 5. terület kivételével.

5. terület Biztonsági terület

Erre a területre való belépés csak különleges jogosultságokkal rendelkező személyek számára engedélyezett.

Ezek a területek a következők:

- a pénzüintézet saját szükségletére szolgáló értékőrző szekrények és termek,
- termek, amelyekben ezeket az értékőrző szekrényeket tárolják,
- termek és páncélszekrények az értékek tárolásához ügyfelek számára bérelt széfekkel,
- nappali/éjszakai trezorkészülékek (az önkiszolgálók kivételével)
- önkiszolgáló automaták, beleértve azok ellátó és kezelő helyiségeit is,
- pénztár, főpénztár,
- pénzzámláló helyiség,
- zsilip az értékszállításához,
- értékűküldemények postázója,
- hitel-archívum,
- értékpapír szolgálat,
- számítástechnikai központ, valamint
- technikai terem a behatolás/támadásjelző berendezésekhez és egyéb felügyeleti technikákhoz.

Ezt a területi felosztást a 0-tól 5-ig jelölt területek hozzárendelésével az **5.01 táblázat** szerinti biztonsági mátrixba kell felfektetni a szükséges valamint az előírt biztonsági intézkedések céljából.

5. Követelmények**5.1. Általános követelmények**

A **4.2. pontban** leírt 0-tól 5-ig jelölt területek és a biztonsági mátrixban (**5.01 táblázat**) lévő alapkövetelmények szerint a következő részletes követelményeket kell támasztani az egyes területekkel, az egyes objektumokkal és épületrészekkel szemben.

Az összes megtett intézkedésre vonatkozóan érvényes, hogy az előírások betartását rendszeresen ellenőrizni kell, továbbá a műszaki intézkedéseknek - pl. rendszeres karbantartás révén - működőképeseknek kell lenniük.

A mechanikai védelmi követelményeknél az **ajánlás C.1. C.2. C.3. fejezetek** idevágó rendelkezéseit kell betartani.

A mechanikai védelmi intézkedések tervezését a **MABISZ J 03 jegyzékében**, kivitelezését a **MABISZ J 04 jegyzékében** szereplő vállalkozók ill. vállalkozások végezhetik.

Te- r- ü- l- e- t	Fő kockázat	Biztonsági intézkedések				
		Építészeti/ mechanikus védelem	Elektronikus behatolásjelző rendszer	Elektronikus támadásjelző rendszer	Videó rendszer	Beléptető rendszer
0	Támadás, vandalizmus	*			*	
1	Támadás, vandalizmus	*			*	*
2	Betörés, támadás, vandalizmus	*	*	*	*	*
3	Betörés, vandalizmus	*	*			*
4	Betörés, támadás, vandalizmus	*	*	*	*	*
5	Betörés, támadás, vandalizmus	*	*	*	*	*

2.01 táblázat: Biztonsági intézkedések kockázati területenként

5.2. 0. terület - biztonsági intézkedések

A parkoló helyeket, különösen a mélygarázsokat csak az arra jogosult személyek számára szabad megközelíthetővé tenni. Ehhez például egy szabályozott belépési jogosultsággal ellátott sorompót vagy megfelelő garázsajtót lehet alkalmazni. A parkolóhelyeket, az oda vezető utakat kielégítő módon meg kell világítani. Videó megfigyelő rendszer alkalmazása követelmény.

Az önkiszolgálásra alkalmas készülékeket - mint például az ügyfeleket kiszolgáló bankjegy automatákat és az éjjel-nappali széfeket ha lehetséges, ne az épület külső falaiba építsék be, amelyek közvetlenül a járda felől megközelíthetők, hanem azok egy speciális területen (önkiszolgáló zóna – lásd a **4.2. pont**) legyenek. Az önkiszolgáló zónához vezető bejáratot megfelelően ki kell világítani. Videó megfigyelő rendszer alkalmazása követelmény.

A megbízások bedobására szolgáló, többek között megkövetelt értéklevélszéfnek stabil és jól zárható kivitelűnek kell lenni és visszahúzás-gátlással kell ellátni. Stabilan kell a falazatba (fix építkezési mód) foglalni, de a robbantásos támadások elkerülése végett nem szabad az 5. terület falazataiba építeni. Az értéklevélszéf környékét is megfelelően ki kell világítani. Videó megfigyelő rendszer alkalmazása követelmény.

5.3. 1. terület (Ügyfélterület bejárat – folyosó/önkiszolgáló zóna) - biztonsági intézkedések

A pénzüintézetek egyes szolgáltatásait a normál ügyfélfogadási időn túl is ügyfelek rendelkezésére bocsátják.

Ehhez tartoznak pl. a pénzkidó automaták és az éjjel-nappal üzemelő széfek; ezen felül a számlakivonat nyomtatók, feltöltő terminálok bankkártyákhoz, nyugtारेkeszek és a nagyobb intézmények részére 24 órás önkiszolgáló bérszéfek.

Biztonsági okokból, valamint a vandalizmus elleni védelem céljából a fenti berendezéseket nem szabad mindenki számára hozzáférhetővé tenni, az önkiszolgáló zónába célszerű őket elhelyezni.

Nyitvatartási időn kívül a belépés csak ellenőrzött – pl. bankkártyával kezelhető beléptető berendezés segítségével – legyen lehetséges.

A folyosó egész területét videokamerás megfigyelő berendezéssel – teljes terület lefedéssel – a rögzítést is beleértve – kell felügyelni.

A kamerák olyan kivitelűek legyenek, és úgy legyenek felszerelve, hogy ne lehessen minden további nélkül letakarni, eltulajdonítani vagy megrongálni.

Olyan bankjegy-automatákat kell alkalmazni, amelyek mind használójukat, mind a pénzkivételt videofelvételen rögzítik.

Az önkiszolgáló készülékeket úgy kell elhelyezni, hogy használatuk során sem az önkiszolgáló övezetben, sem kívülről nem figyelhetik meg a végzett műveletet, és az övezet elhagyása előtt az ügyfélnek legyen meg a lehetősége a külső terület kellő áttekintésére, hogy az esetleges személyi veszélyeztetést idejében felismerhesse.

Az automaták ellátása és kezelése ne az önkiszolgáló zónából, hanem az automatát kiszolgáló területről történjen, amelyek az 5. kockázati területhez tartoznak.

A 24-órás önkiszolgáló fiókbérlő berendezések kiszolgálói területe számára legalább az **MSZ ENV 1627:2000 szabvány 2. osztályának** megfelelő betörésbiztos bejárati ajtóval rendelkeznek.

Amennyiben ablak kialakítása is elkerülhetetlen, úgy annak is betörésbiztosnak és legalább az **MSZ ENV 1627:2000 szabvány 2. osztályának** megfelelőnek kell lennie, és üvegezése **MSZ EN 356 szabvány P4A (DIN 52290 szerint A3)** fokozatú ragasztott, többrétegű üvegnek - vagy azzal egyenértékű ellenállási fokozattal rendelkező szerkezetnek - kell lenni kivételben kell hogy készüljön. Emellett biztosítani kell, hogy a a kiszolgáló területbe kívülről ne lehessen belátni.

Annak érdekében, hogy a bérelt fiók berendezések használói számára elegendő biztonságot nyújtsanak, egy egyenkénti-beléptető zsilippel ellátott **3. biztonsági fokozatú** beléptető berendezés alkalmazása nyomtatékosan ajánlott.

A kiszolgáló területen segítségkérés lehetőségét kell biztosítani. Ez történhet, például telefonon vagy más segélyhívó berendezésen keresztül, de nem a támadásjelző berendezés támadásjelzője által.

Az önkiszolgáló övezethez hasonlóan a kiszolgáló területet teljes lefedettséggel videokamerás megfigyelő berendezéssel kell felügyelni a felvételtörzítést is beleértve.

Ennek a berendezésnek a kivitelezésénél ügyelni kell arra, hogy a nyitott bérelt fiókok tartalmát illetéktelenek ne ismerhessék fel.

A 24 órás önkiszolgáló bérfiók-berendezés használójának is biztosítani kell az övezet elhagyása előtt a külső területekre való kilátást (pl. megfigyelő monitor használatával).

Amennyiben az önkiszolgáló övezetet és a 24 órás önkiszolgáló fiókbérlőt a pénztárterembe vezető ügyfélbejárati ajtóval kombinált, biztosítani kell, hogy a pénzüintézet helységeibe bejárati ajtókon és ablakokon keresztül kívülről ne lehessen belátni. Ezt a bejárati ajtóknál, pl. sötétítőkel, nem átlátszó függönyökkel vagy lamellás függönnyel biztosítható.

5.4 2. terület (Általános ügyfélterület – ügyfélterem) - biztonsági intézkedések

Az ügyfélterület bejárati ajtaját behatolásgátló az **MSZ ENV 1627: 2000 szabvány 1. osztályának megfelelő** kivételben kell elkészíteni; amennyiben üvegezést terveznek, úgy **MSZ EN 356 szabvány P2A (DIN 52290 szerint A3) fokozatú** kell alkalmazni. Ezek a követelmények az üvegből készült mozgó elválasztó részekre is érvényesek, amennyiben azok az önkiszolgáló zóna és az ügyfélzóna között találhatóak.

Mint az 1. területnél leírtak szerint, az ügyfélteremnél is lehetőséget kell adni az ügyfeleknek a külső területet megfelelő áttekintésére, hogy a más személyek felől érkező esetleges veszélyt idejében felismerhesse. Itt is elégséges megvilágítást kell alkalmazni.

Kisebb intézeteknél vagy egyszemélyes fiókoknál a nyitvatartási idő alatt általános belépést korlátozó szerkezetek alkalmazása ajánlott.

A személyzeti bejáratok - ha ez lehetséges - ne az ügyfélterembe nyíljanak, hanem a pénzüintézet belső területére (4. terület).

Ha ez nem lehetséges, ezek pontosan úgy, mint a többi, nem az ügyfélforgalmat szolgáló ajtók, szintén kifelé nyíló, a behatolást akadályozó és önzáródó kivételben kell hogy készüljenek. Ezeket legalább az **MSZ ENV 1627: 2000 szabvány 2. osztályának megfelelőnek**, és üvegezés esetében legalább **MSZ EN 356 szabvány P2A (DIN 52290 szerint A3) fokozatú** megfelelő kivételben kell elkészíteni

A kívülről való belépés csak egy **3. védelmi fokozatú** beléptető berendezés működésével történhet, támadásjelzés kiváltásának lehetőségének biztosításával.

A kommunikációhoz kaputelefont - amely adott esetben videokamerával van összekötve - kell biztosítani.

Az ajtókat a fő közlekedési zónákban kell alkalmazni; az oldal- és hátsóbejáratok és az idegen lépcsőházak közös használata kerülendő.

Lehetőség szerint még a személyzeti bejáratokat is el kell választani a folyosó zónától és az ügyfélterembe vezető ügyfélbejárattól.

A 4. és 5. területekről nyíló bejáratokat úgy kell kialakítani, hogy a 2. területre való belépés előtt a területet észrevétlenül be lehessen látni (pl. a ajtókémlelő segítségével).

Egy pénzüintézet minden ki- és bejáratát, a menekülési útvonal felügyelhetősége miatt és a tettes felismerése céljából, képrögzítéssel videomegfigyelő rendszerrel kell ellátni.

A videokamerás megfigyeléshez megfelelő világítást kell biztosítani, amely csak a pénzüintézet belső teréből kapcsolható.

Amennyiben egy külső ajtó helyzete kedvezőtlen, illetve fennáll a fokozott biztonsági kockázat, és a megfigyelő kamerákat az épületen kívül célszerű elvégezni, külön mérlegeléssel kell döntenie a megoldás alkalmazhatóságáról.

Minden bejárati ajtót **3. védelmi fokozatú** behatolásjelző rendszerrel kell felügyelni nyitásra és zárásra.

A behatolásjelző berendezés kapcsoló berendezését a személyzeti bejárati ajtóhoz közel kell elhelyezni.

A pincében és a földszinten, valamint a félemeleten lévő ablakokat, amelyek különösebb nehézség nélkül - például melléképületekről, előtetőkről, tűzlétrákról, stb. - elérhetőek, behatolásgátló kivitelűnek (az **MSZ ENV 1627:2000 szabvány 1. osztályának** megfelelő), az üvegezéseknek legalább **MSZ EN 356 szabvány P2A (DIN 52290 szerint A3) fokozatúnak** kell lennie.

Javasolt az ablakok nyitását, zárását valamint áttörését a behatolásjelző rendszerrel felügyelni.

Minden ajtót és ablakot, amelyek a pénzüautomaták feltöltése és ürítése során valamint a pénztárosi munkahelyekre belátást tesznek lehetővé, belátás akadályozó védelemmel kell ellátni.

A hagyományos pénztár alternatívájaként javasolt a pénzüintézet ún. készpénz- és szerviz területén, az alkalmazott által kezelt bankjegykiadó automaták használata. Az alkalmazott által kezelt bankjegykiadó automatákat feltörés- és elvitel elleni védelemmel, a pénzükiadás korlátozásával (időzár és értékhatárok) szükséges a kockázatot csökkenteni. A számítógép-terminállal történő könyveléssel, valamint a páncélszekrény kinyitásának előkészítése kapcsán lehetővé kell tenni a támadásjelzést. Ezen kívül további támadásjelző eszközöket kell az alkalmazott által kezelt bankjegykiadó automaták közelében.

Az alkalmazott által kezelt bankjegykiadó automaták az ügyfélteremben úgy kell elhelyezni, hogy azok állandóan a pénzüintézet legalább két dolgozójának látómezejébe essenek.

Azért, hogy a támadás kockázatát csökkentsék, több nyelven utalni kell a alkalmazott által kezelt bankjegykiadó automaták alkalmazásának tényére, a kiadható pénzümennyiség korlátozására, a várakozási időre. Az alkalmazott által kezelt bankjegykiadó automatákon kívül ne lehessen más formában készpénzhez hozzáférni.

Az alkalmazott által kezelt bankjegykiadó automatákat tartalmazó páncélszekrényeket **3. biztonsági fokozatú** behatolásjelző berendezés felügyeleti intézkedésekbe be kell bevonni.

A teljes területet az események megfigyelésére, valamint a tettes felismerése céljából képrögzítéses videomegfigyelő rendszerrel kell ellátni.

Az alkalmazott által kezelt bankjegykiadó automaták feltöltése csak akkor következhet be nyitvatartási idő alatt, ha a pénzüintézet külső része felől az alkalmazott által kezelt bankjegykiadó automatákra való belátás nem lehetséges.

Az alkalmazott által kezelt bankjegykiadó automaták meghibásodása esetére részletes szükségintézkedési tervet kell készíteni.

5.5. 3. terület (kapcsolattartó partner/ ügyeletes/ tanácskozó- és üléstermek) - biztonsági intézkedések

A pénzüintézet helyiségeit esetenként részben más vállalkozások is használhatják. Ez mind a pénzüintézet nyitási ideje alatt, mind ezen kívül történhet.

A „harmadik felhasználók” lehetnek mind üzleti partnerek, mint pl. biztosítók, de más vállalatok (idegen cégek) is.

Amennyiben a helyiségek használatát a pénzüintézet nyitási idején kívül egy harmadik fél számára lehetővé kell tenni, szükségessé válik egy külön bejárat kialakítása a 0. és 1. terület felől. Ezt biztonságtechnikai szempontból úgy kell kialakítani mint az ügyfélterem bejárati ajtaját; ugyanez érvényes a külső ablakokra is.

A pénzüintézet nyitási ideje alatt a bejárat a 2. terület (ügyfélterem) és/vagy a 4.(belső terület) felől, és a 2. és/vagy 4. területre engedélyezett, az 5. területre (biztonsági terület) azonban nem.

Fontos a 3. területre, valamint a 3. területről más területekre való bejutásra való illetékesség és a hozzáférési jogosultság szabályozása.

A harmadik fél használatba vételi módjának és üzleti idejének megfelelően szükséges lehet például arra, hogy ezt a területet saját behatolásjelző berendezéssel szereljék fel, de ebben az esetben ez a behatolásjelző rendszer a pénzüintézet saját rendszerébe is továbbítsa jelzéseit.

A 3. területről a 2. területre (pénztárterem) belátás elleni védelmet, és adott esetben további területekre történő belátás elleni védelmet kell kialakítani.

Erre a területre saját szociális helyiségeket kell létrehozni, amely anélkül is megközelíthető, hogy a 2., 4. és/vagy az 5. területre be kellene lépni.

5.6. 4. terület (belső terület) - biztonsági intézkedések

Ehhez a területre tartoznak a pénzüintézet belső területei, mint pl. elnökség, üzletvezetés, hitelosztály, értékküldemények nélküli postai hivatal, rendészet, szervezés, szociális helyiség, amelyek az ügyfelek számára nem érhetők el közvetlenül.

Ezt a területet a nyitvatartási idő alatt és azon kívül sem szabad ellenőrzés nélkül megközelíteni.

Ezen a területen az ajtókkal és ablakokkal szemben támasztott biztonságtechnikai követelmények azonosak az ügyfélteremre vonatkozókkal. Ajánlott az ajtók, ablakok nyitását és zárását **3. biztonsági fokozatú** behatolásjelző berendezéssel történő felügyelete. Azokat az ablakokat, amelyek lehetővé teszik az 5. és 2. területre való belátást az alkalmazott által kezelt bankjegykiadó automaták feltöltése és kezelése során, belátást gátló megoldással kell ellátni.

A belső területre való ellenőrzött belépés korlátozására beléptető berendezés alkalmazását ajánlott. A 4. területről az ügyfélterembe (2. terület) a belátást a belépés előtt lehetővé kell tenni. A 4. területről a személyzeti, szociális és ruhatári helyiségekbe a bejutást éppen úgy ellenőrizni kell; ezeket az ajtókat úgy kell kialakítani, hogy önzáródóak legyenek.

Az üzletvezetés vezetőinek és titkárságukra való bejutás is csak ellenőrzött módon történhet.

Annak érdekében, hogy a belső terület ügyféltermében a veszélyhelyzeteket idejében észrevehessék, a megfelelő helyen támadásjelző berendezéseket ajánlatos felszerelni, amelyeket a tettesek támadásjelzőként nem ismerhetnek fel.

5.7. 5. terület (biztonsági terület) - biztonsági intézkedések

A biztonsági területre való bejutás különösen csak felhatalmazott személyek számára engedhető meg. Ehhez a területre tartoznak az archívumok (pl. a hitelarchívum), valamint a biztonságtechnikai berendezések telepítési területe.

A biztonsági területen lévő összes helyiségnek fix építésűnek kell lennie, minden bejárati ajtót (legalább **MSZ ENV 1627-1630: 2000 szabvány 5. osztály** kivételben üvegezés nélkül kell kialakítani. Az ajtók kivitelezését önzáródóan kell kialakítani és kívülről csak kulccsal, vagy beléptető berendezéssel lehessen kinyitni.

Azért, hogy a biztonsági terület elhagyása előtt az ember veszélytelenül a másik területre láthasson, minden ajtót ajtókémlélővel, vagy videó kitekintővel kell felszerelni.

Lehetőleg a biztonsági területekre való bejutás csak a 2. és a 4. terület felől (ügyfélterem) legyen.

Az értékmegőrző termeket és az értékmegőrző páncélszekrényeket lehetőleg úgy kell kialakítani, hogy ezeket a termekkel kapcsolódóan idegen területekhez tartozó falak ne legyenek.

Az értékmegőrzésre kialakított termeknél és azoknál a termeknél, amelyeket a bank belső céljaira történő értékmegőrzés, valamint a fiókbérleti berendezés számára alakítottak ki, úgyszintén területi leválasztást kell alkalmazni.

Azokat a helyiségeknek, amelyekben az értékmegőrző páncélszekrényeket felállítják, fix építésűnek kell lenniük. A bejárati ajtók (**MSZ ENV 1627-1630: 2000 szabvány 5. osztály**) behatolásgátló, önzáródó kivételben készüljenek, kívülről rögzített markolatgombbal és ajtókémlélővel legyenek ellátva; az üvegezés kerülendő. Az ajtót csak a fogantyús oldal felé lehessen kinyitni.

Az ezekben a termekben történő ellenőrzött bejutáshoz egy **3. biztonsági fokozatú**, kezelő veszélyeztetettségi, kezelő támadás kód beviteli lehetőséggel rendelkező beléptető berendezés alkalmazása szükséges.

Magukat a páncélszekrényeket a gyártó adatainak megfelelően rögzíteni kell, hogy behatolás esetén ne lehessen a tartalmával együtt elszállítani. A betörőszerszámok használatának megnehezítésére az értékmegőrzők területén sem áram-, sem vízvételi lehetőség ne legyen.

Az összes értékmegőrző berendezés zárkészülékét időzárás rendszerekkel kell felszerelni, amelyek nem csak éjjel, egy meghatározott előre beállított időben nem teszik lehetővé a bejutást, hanem támadás esetén napközben is megnehezítik az értékekhez való hozzáférést.

Minden értékmegőrző berendezést nyitás, behatolás, elvitel (szekrények), valamint legalább **3. biztonsági fokozatú** behatolásjelző berendezéssel zárásra felügyelni kell.

Követelmény még az 5.4 fejezet követelményei szerinti támadásjelző berendezések, valamint a rögzítéssel és megfigyelő monitorral ellátott videokamerás megfigyelés.

Az értékmegőrző termekben a tévedésből bezárt személyek számára lehetőséget kell nyújtani szükséghívásra, azonban nem szabad támadásjelző berendezést tervezni erre a célra.

Amennyiben az értékmegőrző termeket újonnan építették, valamint újonnan szereztek be a páncélszekrényeket, úgy az értékmegőrzők ellenállási fokozatát előzőleg egyeztetni kell a biztosítóval.

Az **önkiszolgáló fiókbérleti berendezések** használói zónájába való bejutás üzleti időn belül csak ellenőrzöttén legyen lehetséges.

Az értékmegőrző terem nappali ajtaját legalább **2. biztonsági fokozatú** beléptető berendezéssel szereljék fel, amelyet bankkártyával, adott esetben PIN-kóddal összekapcsolt módon lehessen megközelíteni.

Az alkalmazottak elleni támadások elleni védelem céljából speciális támadásjelzési megoldásokat célszerű alkalmazni; továbbá szükségszerű a bérelt széfek elektromos vezérlése és felügyelete, valamint a széfhasználat hiánytalan ellenőrzése dátumnyilvántartással minden egye folyamatnál (szabaddá tétel, nyitás, zárás, a használók adatai, dátum, óraidő, stb.).

Az ügyfelek számára a közlekedési útvonalakat úgy kell kialakítani, hogy a bérelt berendezéshez vagy onnan elvezető út ne legyen más területek irányából megközelíthető.

A pénzautomaták feltöltésére és kezelésére erősen ajánlott a saját ellátó és kezelő helyiségek (automatatermek) kialakítása.

Az ezekhez a helyiségekhez vezető összes bejárati ajtót a biztonsági területi bejárati ajtókra vonatkozó követelményekhez hasonlóan kell kialakítani. Üvegezések és ablakok, ha lehetséges, kerürendők. Amennyiben alkalmazásuk mégis elkerülhetetlen, úgy behatolásgátló (**MSZ ENV 1627-1630: 2000 szabvány 5. osztály**), az üvegezésnél legalább **MSZ EN 356 szabvány P4A (DIN 52290 szerint A3)** kivitelben, belátás-gátlóval ellátva készüljenek.

Ha a pénzautomaták feltöltése és kezelése saját személyzettel történik, úgy gondoskodni kell a biztonsági területhez (5. terület) való kapcsolásáról.

A szolgálatot teljesítő idegen személyek számára, valamint karbantartási célokra az ügyfélszoba felől (1. terület) saját bejárati ajtó alkalmazása szükséges.

A bejárati ajtóknál legalább **2. biztonsági fokozatú** beléptető berendezésen felül támadásjelző berendezést kell elhelyezni. Továbbá a beléptető berendezés rendelkezzen olyan időzárral, amely a bejutást csak meghatározott, előre megadott időpontokban teszi lehetővé.

A területet videokamerás megfigyelőrendszerrel kell ellátni.

A pénzautomaták behatolásjelző rendszerére az 5. területre vonatkozó követelmények érvényesek.

A pénzautomatákat a helyszínen szilárdan rögzíteni kell, az összes vezeték beszerelését alulról (a talajból kiindulva) kell elvégezni. Amennyiben lehetséges, az automatákat továbbá az elmozdítás, a billenés, az elszállítás, stb. ellen a betonaljzatba vagy a betonlapba való (kb. 5 cm-es) süllyesztéssel biztosítani kell.

A technikai termek, amelyekben a pénzüintézet számára létfontosságú technikát (pl. adattechnika, telefon-berendezés) elhelyezik, biztonságtechnikai követelménye vonatkozásában a pénzautomata termekkel egyenrangúak.

Az éjjel-nappali trezor berendezéseknek), valamint a befizető automatáknak a biztonsági zónában (1. terület) kell lenniük. A hozzájuk tartozó értékmegőrzőket a gyártó adatainak és a **MABISZ** ajánlásnak megfelelően rögzíteni kell és legalább **3. biztonsági fokozatú** behatolásjelző berendezéssel kell felügyelni; az éjjel nappal működő trezorok beejtő-aknáját a támadások ellen kielégítően meg kell védeni és elektronikusan is felügyelni kell.

Az értékmegőrző berendezések közelében támadásjelző berendezéseket kell üzembe helyezni; videofelügyelet kialakítása ugyancsak kötelező. A használó fél számára elegendő megvilágításról és videomegfigyelő berendezésről is gondoskodni kell.

Az értékmegőrző berendezéseknél azonos követelmények érvényesek, mint a pénzautomatáknál, ugyanez érvényes a bejárati ajtók rálátás elleni védelmére is, valamint azokra az ablakokra, amelyek lehetővé teszik a belátást erre a területre.

A pénztárakban kéznél lévő készpénzmennyiségek szervezetenként biztosítandó korlátozása mellett az integrált tároló szerkezettel ellátott automatizált pénztárrendszerek alkalmazása erősen ajánlott.

Ezek a készülékek mindig csak éppen annyi készpénzt tesznek hozzáférhetővé, amennyi egy konkrét kifizetés folyamán válik szükségessé. Nagyobb összegek kifizetését – előzetes bejelentés alapján – a „diszkrét” pénztárnál kell lebonyolítani. Az itt alkalmazott készpénzkezelő rendszereknek nem csak szilárdan rögzített stabil tároló szerkezettel kell rendelkezniük, hanem időzárakkal is, mely a készpénzhez való hozzáférést támadás esetén késlelteti.

A pénztáraknál arra is figyelni kell, hogy a kifizető asztalokat úgy alakítsák ki, hogy a számláló tálcára kívülről ne lehessen belátni, illetve hozzáférni. A pénztárzónán belül sem szabad készpénztárolásra szolgáló páncélszekrényeket felállítani.

Egy csupán bankjegy automata pénztárnál nem szükséges a biztonsági üvegezés és a pénztárfülke sem, mivel nincs kéznél készpénz. Fontos, hogy egyértelmű utalás történjen a bankjegy-automaták alkalmazására, a támadás kilátástalanságára, valamint arra, hogy olyan mellékpénztár, amelyben pénzt tartanak, nem áll rendelkezésre.

A pénztár kialakítás minden fajtája számára be kell tartani a következő követelményeket:

- videomegfigyelő rendszer, beleértve az egyedi képrögzítés lehetőségét is,
- támadásjelző berendezés,
- hivatali telefon,
- a pénztárterületen/pénztárfülkében lévő összes ablakot szilárdan álló és áthatolás-, valamint lövedékálló üvegezésű (legalább a **MSZ EN 1063 szabvány BR3 NS, DIN 52290 szabvány szerinti C2-SF**) kivitelben kell kialakítani,
- a bejárati ajtók, valamint ablakok belátást gátló műszaki megoldások alkalmazása.

Az ún. „diszkrét” pénztárra ezen felül biztosítani kell, hogy az ügyfélteremből a „diszkrét” pénztárba vezető ajtó nyitása csak a pénztár felől legyen lehetséges. Továbbá a pénztár és a „diszkrét” pénztár között nem lehet összekötő ajtó; és a rendelkezésre álló pénzkidató nyílásnak lövedékállóknak kell mennie.

A fő- /központi pénztárba történő bejutás csak a 4. terület felől legyen lehetséges.

Amennyiben a központi pénzellátás a főpénztárból történik, az építési módra, a belépés korlátozására, a belátásvédelemre és a biztonsági megoldásokra a pénzzámláló helyiségekre vonatkozó követelmények érvényesek.

Mivel a készpénz a pénzzámláló helyiségekben gyakran nagyobb mennyiségben áll rendelkezésre, a helyiség kivitelezésnek fix építésűnek kell lennie. Az ajtók kivitelezése behatolásbiztos legyen (, üvegezés nélküli, önzáródó legyen, és rögzített markolatgombbal kell kívülről ellátni, a ajtónyitása a fogantyú oldala irányába történjen, ajtókémszerű), ablakok – amennyiben ez lehetséges – kerülendő. Ha ilyenek vannak, ezeket behatolásbiztos (az ajtó legalább **MSZ ENV 1627: 2000 szabvány 2. osztályának megfelelő, az üvegezés a MSZ EN 356 szabvány P4A (DIN 52290 szerint A3) fokozatú, vagy lövedékálló (legalább a MSZ EN 1063 szabvány BR3 NS, DIN 52290 szabvány szerinti C2-SF, beleértve a keretet is) kivitelben kell kialakítani.**

A helyiségek elrendezésénél gondoskodni kell azokkal a helyiségekkel való közvetlen összeköttetésről, amelyek kapcsolatban állnak a pénz és egyéb értékek szállításával és menet közben történő (a tartósan lezárt biztonsági zónán belüli) tárolásával.

A pénzzámláló helyiségekbe való bejutás csak ellenőrzéssel történhet, ajánlott a legalább **2. biztonsági fokozatú** kezelői támadás-kód kiértékeléssel ellátott beléptető berendezés alkalmazása.

Támadásjelző eszközöknek és a videofelügyeleti berendezésnek kell rendelkezésre.

A pénzzámláló helyiségeknek a betekintést megakadályozó kialakítása kötelező.

A pénzüintézetben a pénz-zsilipnél történik a pénznek és az értékeknek a központi átadása a külső szolgáltató vállalat (pénz- és értékszállítványozó) számára. Azt a helyiséget, ahol a zsilip található, fix építéssel kell kivitelezni, és úgy kell kialakítani, hogy a szállítványozó vállalat járművei teljesen be tudjanak jutni a zsilipbe.

A szállító járművek bejárati kapuját, továbbá a vészkijáratul szolgáló szükségajtót legalább a **KO 2 kockázati osztályra** vonatkozó követelményekkel azonos módon kell kialakítani; az ajtót a pénzüintézet felől kell kezelni.

A pénz-zsilipeknél gondoskodni kell a jól átlátható és az odahajtáshoz szükséges, megfelelően kivilágított útról is.

A pénz-zsilip belső zónáját, valamint adott esetben annak behajtási útvonalát rögzítéssel rendelkező videomegfigyelő rendszerrel kell felszerelni. A berendezést úgy kell kialakítani, hogy a vezetett

szállítmányozó járművet minden oldalról látni lehessen. Továbbá a zsilipben telefonnak és hangosbemondónak kell rendelkezésre állnia.

A zsilipterem és a pénzüintézet termei között sem bejárat, sem ablak nem lehet; az értékek átadására egy, a biztonsági terület felől (5. terület) kezelhető kiadó-ablak szolgáljon, ellentétesen futó zárral.

A kiadó-ablak anyagait, beleértve az esetleg meglévő üvegezéseket is, áthatolás- és lövedékálló kivitelben kell elkészíteni. A kiadó ablak ne közvetlenül azokba a helyiségekbe nyíljon, amelyekben készpénzzel dolgoznak és/vagy ezeket tárolják; többek között meg kell akadályozni, hogy ezekre a területekre beláthassanak.

A legjobb megoldás olyan saját terem kialakítása, ahová csak arra jogosult személyek léphetnek be (legalább **2. biztonsági fokozatú** beléptető berendezés), és amely közvetlenül határos a pénzüszámláló helyiséggel. A zsilip és a pénzüszámláló helyiség közötti utakat rövid időre és tartósan le lehessen zárni. A kinti bejárat ajtóknak és ablakoknak erre a területre való belátást nem szabad lehetővé tenni.

A pénz- és értékshállítás szervezését a szolgáltatóval tisztázni és írásban dokumentálni kell (pl. a jelentés módja, az odavezető út szabaddá tétele/biztosítása, az értékshállítás felügyelete a shállítás fázisában).

Mind a pénz-zsilipben, mind a kiadó helyiség területén tilos az értékek tárolása.

A további veszélyeztetett helyiségeket, mint pl. a hitelarchívum, értékpapír helyek, épületgépészet, értékshküldeménnyel foglalkozó postázó, biztonságtechnikai- és számítógépterem, fix építési módon, az összes ajtót pedig behatolásbiztos (legalább **MSZ ENV 1627-1630: 2000 szabvány 2. osztály**), önzáródó, üvegezés nélküli kivitelben kell kialakítani. Meg kell akadályozni a belátást ezekre a területekre.

A belépés korlátozására javasolt a legalább **2. biztonsági fokozatú** beléptető berendezés alkalmazása.

A – pl. hitelek fedezetül szolgáló értékpapírok és más fontos dokumentumok tárolására adattároló terem kialakítása ajánlott. A hitelarchívum és a számítástechnikai központ felügyelete legalább **3. biztonsági fokozatú** behatolásjelző berendezés segítségével legyen kialakítva.

5.8 Különleges munkahelyek

A klasszikus pénzüintézetek mellett olyan nem hozzájuk tartozó, idegen területeken működtetett munkahelyeket is kialakíthatnak (pl. kiskereskedelmi üzletekben, áruházakban, repülőtereken, pályaudvarokon), amelyekben nem az intézetek állományához tartozó személyzet bonyolítja le az üzletet.

Amennyiben a pénz-automatákat intézményidegen helyiségekben (pl. benzinkutaknál, bevásárló központokban) állítják fel, úgy a beépítést feltétlenül stabil módon történjen.

Az elrendezésnél a nehéz járművekre történő támadásokra is kell gondolni. Semmi esetre sem szabad az automatákat rögzítés nélkül felállítani!

Az ellátó és kezelő termekhez vezető minden bejárat ajtót a biztonsági területtel (5. terület, lásd az **5.7 fejezetet**) szemben támasztott követelményekkel azonos módon kell kialakítani. Üvegezések és ablakok feltétlenül kerülendők. A bejárat ajtókhöz tartozó beléptető berendezésen túl veszély esetén támadásjelző készüléket kell elhelyezni (kezelői támadás-kód beviteli lehetőséggel).

Minden bejárat ajtóra és ablakra - amely a pénzüautomaták feltöltése és kezelése során a belátást lehetővé teheti - árnyékolót kell felszerelni.

Ezeknél a létesítményeknél is érvényesek a videomegfigyelő rendszerre, adott esetben a szükséges további támadásjelző berendezésre, valamint a pénzüautomatáknak behatolásjelző rendszerrel történő felügyeletére támasztott követelmények (az 5. területre vonatkozókkal azonosak).

A behatolásjelző rendszer vonatkozásában nem megengedhető, hogy felügyeleti intézkedéseket alkalmazzanak egy, az objektumban már meglévő másik behatolásjelző berendezésre.

Az ellátó/kezelő területet telefontal kell felszerelni.

Különleges figyelmet kell szentelni a pénzüautomaták stabil rögzítésének. Minden vezeték beszerelését alulról (a talajból kiindulva) kell elvégezni. Az automatákat az elmozdítás, a billentés, az elshállítás, stb. ellen a betonaljzatba vagy a betonalapba való (legalább 5 cm-es) besüllyesztéssel és a gyártó előírásainak megfelelő technológiával történő rögzítéssel kell védeni..

A pénzüautomaták feltöltését és kezelését általában idegen szolgáltató (pénz- és értékshállítás vállalkozás) végzi.

Az ún. önkiszolgáló bankok, amelyek a pénzüintézet szolgáltatásait személyzet jelenléte nélkül nyújtják, a teljes építményt fix építéssel kell kialakítani. Fontos a teljes, tartós elválasztó elem létesítése az ügyfél

számára megközelíthető önkiszolgáló zóna (1. terület) és a technika, valamint az automaták feltöltő és kezelő helyisége között (5. terület). Ezt az elválasztó elemet szintén fix építéssel kell kialakítani.

Az önkiszolgáló zónában lévő ablakok és ajtók behatolásbiztos elemek legyenek, legalább az legalább **(MSZ ENV 1627-1630: 2000 szabvány 2. osztály)**, üvegezés esetében **MSZ EN 356 szabvány P4A (DIN 52290 szerint A3) fokozatúnak** kell, hogy megfeleljenek. Az ellátó és kezelő helyiség számára az intézményhez nem tartozó helyiségekben található pénzautomatáknál már leírt követelménynek érvényesek. Fontos, hogy az önkiszolgáló zóna felől ne legyen bejárat.

Az idegen szolgáltatónál telepített pénzautomaták elrendezésére, rögzítésére és felügyeletére, a videomegfigyelő rendszerre, a támadásjelző berendezésre vonatkozó követelmények azonosak, mint az intézményhez nem tartozó pénzautomaták esetében.

Biztonságtechnikai szempontból azonos követelmények érvényesek, mint az önkiszolgáló bankoknál azzal a kivétellel, hogy az automaták feltöltésére és kezelésére külön helyiség nem áll rendelkezésre. Ezért a pénzellátásnál az ügyfelek elől a pénzautomata egységhez való hozzáférést el lehet zárni, és a belátást teljesen meg lehet akadályozni. Az ellátó területen támadásjelzőt kell alkalmazni, amelyet azonban normál üzemben az ügyfeleknek nem szabad megközelíteniük. A pénzautomata egységek alkalmazásának tervezésénél gondosan meg kell vizsgálni, milyen mértékben lehet a nehéz járművekkel végrehajtott erőszakos támadások veszélyét a felállítás helyének megfelelő kiválasztásával csökkenteni.

6. Értéktároló berendezések

A biztonsági ismertetőjelekkel ellátott tároló-szerkezeteket az értéktárolók gyűjtőfogalom alatt foglaljuk össze és szerkezetük szerint megkülönböztetjük őket mint páncélszekrények és páncélszekrénytermek.

A bevizsgált és a MABISZ által jóváhagyott páncélszekrényeket, -termeket és -ajtókat egy, a teremben, valamint ajtóra elhelyezett táblával kell ellátni. A páncéltermeknél a falakat és ajtókat külön jelzéssel kell ellátni. A páncéltermekhez az építő köteles bizonyítványt kiállítani, amelyben minden fontos részletet dokumentál.

6.1. Páncéltermek

6.1.1. Általános követelmények

A páncéltermeket építési módjuknak megfelelően különböztetjük meg. A szokásos építési módok a következők:

Masszív építésű páncélterem: Itt a páncélterem falazatát az előkészített biztonsági elemek (vasalt elemek) kiöntésével (a beton bevitele a zsaluzatba) a helyszínen készítik el.

Modul építésű páncélterem: Az előkészített biztonsági elemekből álló páncélterem-elemeket a helyszínen önálló szerkezetű („terem a teremben” rendszer) állítanak össze.

Vegyes építésű páncélterem: A vegyes építésű páncélterem a masszív építés és a modul építés kombinálásával jön létre.

A páncéltermeket a **MABISZ ajánlásrendszer** a behatolással szembeni mechanikus ellenállásuknak megfelelően az **ajánlás C.3. fejezetében** sorolja be.

A páncéltermeket a robbanóanyagok ellen egy meghatározott, robbanás-biztos védelemmel (Ex-védelem) és/vagy magfúró készülékkel (KB-védelem) is elláthatják. A kárstatisztikák tapasztalat alapján a „KB-védelem”-mel ellátott páncélszekrény alkalmazása erősen ajánlott.

Mivel a páncéltermek hosszú élettartamú berendezések, a gyakorlatban gyakran találkozunk régebbi termekkel, amelyek a legkülönbözőbb mechanikus ellenállási értékekkel rendelkeznek. Itt egyedi esetben meg kell vizsgálni, hogy ezek megfelelnek-e a követelményeknek, vagy utólag kell őket kiegészítő védelemmel ellátni, vagy már csak pl. irattárolásra lehet őket használni. Régebbi építésű páncéltermek felülvizsgálatának menetét a **B függelék** tartalmazza.

6.1.2. Zárak

A **MABISZ** által bevizsgált páncéltermeknek a mindenkor ellenállási foknak megfelelő ún. nagybiztonságú zárral kell rendelkezniük, az **MSZ EN 1300 szabvány** előírt fokozatának megfelelően..

Ezek a zárok a **MABISZ** által elismert páncélszekrények, valamint páncéltermi ajtók alkotóelemei és ezeket mint mechanikai kulcszárakat és/vagy mechanikai számkombinációs zárat alakították ki. A még biztosabb lezárás érdekében további teljesítményjellemzőkkel is rendelkezhetnek, mint pl. személyi nyitáskód, a tevékenységek regisztrálása, a zárok reteszelve többszörös álkód beadáskor.

A páncéltermekbe való bejutást megnehezítése érdekében (hogy veszély esetén ne lehessen a biztosított pénzügyi berendezéseket azonnal feltörni), a meglévő zárokat idővezérelt zárberendezésekkel

(időzárak) kell felszerelni. Az időzárak kivitelezése mechanikus vagy elektronikus lehet. Különösen ajánlott az elektronikus időzárak alkalmazása a behatolás- és támadásjelző berendezések jelzései által vezérelve. A kulcstartókat veszélyeztetés jelzésekor ill. támadásjelzésekor a kényszerintézkedések körébe célszerű bevonni (vezérelt kényszerzárás).

Amennyiben a pénzintézetben két személy közreműködését követelik meg a pánccélterem kinyitásakor, úgy legalább két különböző zár szükséges. Ennek az elvnek alternatív megoldása, amikor több kód használatát csak egy elektronikus zárral lehet megvalósítani

6.1.3. Nappali lezárás

Szervezési okokból szükséges, hogy a pánccélterembe való bejutást nyitott ajtónál is korlátozzák, pl. ha az ügyfelek bérelt széfjeihez az út a bank pánccélterme előtt vezet el.

Ehhez a nappali lezáráshoz (nappali ajtó) **MSZ ENV 1627-1630: 2000 szabvány 2. osztályú** ajtót kell alkalmazni.

Amennyiben a lezárás üvegezéssel rendelkezik, azt legalább **MSZ EN 356 szabvány P4A (DIN 52290 szerint A3) fokozatnak** megfelelő kivitelben kell elkészíteni. A nappali lezárást legalább **2. biztonsági fokozatú** beléptető berendezéssel ellátni.

6.1.4 Segélyhívó berendezés

Azért, hogy a pánccélterembe tévedésből bezárt személyek számára segélyhívást lehetővé tegyék, megfelelő szükséghívó berendezésnek (pl. hivatali telefon) kell a pánccélteremben rendelkezésre állnia. Ez különösen a nagy, beláthatatlan pánccélteremknél és az ügyfelek bérelt széfjeit tartalmazó termeknél követelmény.

6.1.5 A pánccélterem külső falai

Amennyiben lehetséges, a pánccélterem falai ne legyenek határosak a pénzintézettől idegen területekkel, mivel a külső fal ellenőrzése, valamint felügyelete csak korlátozással lehetséges és emellett a behatolásjelző berendezés téves jelzésének veszélye is fokozottabban áll fenn.

6.1.6 A pánccélterem használati módja

A pánccélterem használati módja a pénzintézeti szervezés szerint különféle lehet. Egyrészt a pénzintézet saját készletét tárolják benne, másrészt gyakran ennek a pánccélteremnek egyes részeit kazettafelvevő szekrény felállítására használják az éjjel-nappal működő trezor berendezések kiszolgálására, valamint az ügyfelek bérelt széfjeit is kialakíthatják itt.

Az ügyfelek bérelt széfjeihez való bejutást úgy lehet engedélyezni, hogy a pénzintézetet és az ügyfeleket kiszolgáló helyeket egymástól elválasztják. Az ügyfélterületből nem nyílhat bejárat – és hozzáférés sem lehetséges – a banki területre. Ez például két pánccélteremajtó és megfelelő szilárdságú, a behatolásjelző rendszer által is felügyelt elválasztó fal alkalmazásával lehet a pánccélterem belül megoldani.

A pánccélterem helyszínének meghatározása előtt a helyiség csatlakozását gondosan meg kell vizsgálni olyan más területekhez, amelyekben a pénz szállítása, számolása, átmeneti tárolása és kiadása zajlik. Az éjjel-nappal működő trezor berendezés számára a lejtős akna számára megfelelő helyet kell biztosítani.

6.1.7 Pánccélterem felügyelete

A pánccéltermeket és azok ajtóit behatolásjelző berendezéssel kell felügyelni (lásd az 5. fejezetet).

6.2 Pánccélszekrények

6.2.1. Általános rész

A pánccélszekrényeket alább felsorolt felhasználási módjuk szerint különböztetjük meg:

A **rögzített pánccélszekrények** olyan értékmegőrzők, amelyek önmagukban rendelkeznek a behatolással szembeni megkívánt ellenállással (megfelelő lerögzítési megoldást alkalmazva).

A **beépített pánccélszekrények** olyan értékmegőrzők, amelyek esetében csak a meglévő fal- vagy talajnyílásba való beépítésük után (pl. bebetonozás) felelnek meg a behatolással szembeni ellenállás követelményeinek.

A **pénz-automaták pánccélkazettái** rendszerfüggő nyílásokkal ellátott értékmegőrzők. Ezek feladata a pénz-automaták vezérlő elektronikájának, valamint a benne található készpénzállomány tárolása és védelme.

Az **éjjel-nappali pánccélfiók és a letéti berendezésekhez tartozó tároló szekrények** rendszerfüggő nyílásokkal rendelkező értékmegőrzők, amelyek esetében csak a hozzátartozó bedobó- és szállítószerkezet helyszíni szerelésével, valamint pótlólagos biztonsági intézkedésekkel lehet a behatolással szembeni megfelelő ellenállást kialakítani.

A **zsilipes páncélszekrények** kétajtós páncélszekrények, amelyek az értékeknek a két terület közötti ellenőrzött átadására (pl. a pénzüintézet ellátása és kezelése egy értékszállítványozó vállalat bevonásával).

Behatolással szembeni mechanikai ellenállásának megfelelően a páncélszekrényeket az **ajánlás C.3. fejezete** sorolja be.

6.2.2. Zárak

A **6.1.2 pont** követelményei érvényesek.

6.2.3. Nappali lezárás

A páncélszekrények idővezérelt-zárrendszerének (időzárak) alkalmazása, többek között a bankjegyek mellék- és háttérkészletéhez való közvetlen hozzáférést is megakadályozza ill. megnehezíti. Ezeknél a rendszereknél a készpénzhez és az értékekhez való hozzáférés csak a programozott lezárási idő lefutása után lehetséges. Az időzárak alkalmazása erősen ajánlott a tipikus rablótámadások elszaporodása miatt.

6.2.4. A páncélszekrények felügyelete

A páncélszekrényeket behatolásjelző berendezéssel kell felügyelni (lásd **5. pontot**). Ezeket a páncélszekrényeket be kell vonni a felügyeleti intézkedésekbe (nyitásra, áttörésre és elvitel ellen).

6.3. Értéktörző rendszerek

6.3.2. Általános rész

A nagyobb méretű értékmegőrzőket rendszerekbe integrálják. Itt nem csak maga az értékmegőrző berendezés játszik szerepet a betöréses lopás elleni védelemben, hanem pl. az integrált készpénz be és –kiadó berendezések is. Az értéktörző rendszerekhez az alábbiak tartoznak:

- éjjel-nappal működő trezorok;
- letéti berendezések;
- pénz-automaták;
- dolgozókat kiszolgáló bankjegy-automaták;
- ügyfeleket kiszolgáló bankjegy-automaták;
- pénzváltó-automaták;
- bérelt széfek;
- mechanikus (hagyományos) bérelt széfek;
- félautomata bérelt széfek;
- önkiszolgáló széfek;
- 24 órás bérelt széfek;
- zsilipes páncélszekrények.

Az értékmegőrző rendszereket a jövőben a **MABISZ** teljes egységként vizsgálja meg és ismeri el, beleértve a behatolásjelző berendezés által végzett felügyeletet és adott esetben a komplett rögzítést is. Ezeket a rendszereket „**ÉR**” megjelöléssel (értéktörző rendszer) fogja ellátni a **MABISZ**.

6.3.3. Éjjel-nappal működő trezor berendezés

Az éjjel-nappali trezor berendezéseket úgy kell a pénzüintézetnek berendeznie, hogy ügyfeleik számára az üzleti időn túl is lehetőséget teremtsenek a készpénz és a készpénzt megtestesítő értékek kezelésére.

Az éjjel-nappali trezorok bedobó készülékből és kazettafelvevő szekrényekből állnak. Ha nagyobb távolság van a bedobó készülék és a szekrény között, úgy további ejtőakna válik szükségessé. Az éjjel-nappali trezor kivitelezésének megfelelően a bedobó készülékhez való hozzáférés csak kulccsal vagy kód megadásával lehetséges. A készpénzt többek között speciális kazettákba, zacskókba, tasakokba csomagolják.

Az éjjel-nappali trezor a különféle telepítési helyeken eltérő veszélyeztetésnek van kitéve, ezért a bedobó készülékek, az ejtőakna és a kazettafelvevő szekrény iránt eltérő követelményeket kell támasztani.

Ha a kazettafelvevő szekrény egy **MABISZ** által elismert páncéltermen belül található; a szekrényrel szemben semmilyen különleges követelményt nem kell támasztani.

Amennyiben a felvevő szekrény a páncéltermen kívül van, úgy annak a rögzített páncélszekrényekkel szembeni követelményeknek kell megfelelnie.

Különleges figyelmet kell szentelni a szekrényhez tartozó lejtőszakna csatlakozásának, mivel itt a mechanikus védelem gyengülhet.

A felvevő szekrényt úgy kell rögzíteni, hogy a szekrényt és a lejtősaknát ne lehessen egymástól elválasztani.

Olyan megoldásokat kell alkalmazni, amelyek megakadályozzák, hogy a bedobott értékeket a bedobó szekrényből ne lehessen újból „kihalászni”.

Az ejtősaknát nehezen hozzáférhető nyomvonalra kell telepíteni. Ezen kívül legalább 200 mm-es vasbetonnal kell körbe venni, és behatolásjelző berendezéssel kell átnyúlás ellen felügyelni.

A bedobó berendezésnek stabil lefedéssel (ajtó), valamint stabil zárással kell rendelkeznie.

6.3.4. Letéti berendezések

A letéti berendezéseket a pénzüintézetben belül kell felszerelni, hogy anélkül legyen lehetőség a készpénzre és a készpénzt helyettesítő értékeknek az értékmegőrzőben a letéti elhelyezésére, hogy ezért a megőrzőt ki kellene nyitni. A letétbe helyezett készpénzt ömlesztve, kötegelve vagy különleges tárolókban (pl. kazettákban) lehet bedobni.

A letéti berendezések bedobó berendezésből és felvevő szekrényből (páncélszekrény) állnak. Veszélyeztetés esetén a letéti berendezés tartalmát érintő gyors támadást elkerülése érdekében a felvevő szekrényenél a meglévő zárat további idővezérelt lezáró berendezéssel (időzár) kell felszerelni.

6.3.5. Pénzautomaták

6.3.5.1. Általános rész

A pénzautomaták a készpénz biztos tárolása számára a tulajdonképpeni értékmegőrzőből és a hozzá tartozó be- és/vagy kifizető berendezésből állnak. Az üzemeléshez fontos egy, a jogosult használatot azonosító berendezés és regisztráló berendezés, amelyben minden tranzakciót dátummal és óráidővel jelölnek meg. A teljesen felszerelt és behatolásjelző berendezéssel felügyelt pénzautomaták - amelyeknek további be- és kifizető elemei értékmegőrzésre biztonságtechnikai szempontból alkalmasak - pénzautomata rendszernek tekintendők.

A pénzautomatákat alkalmazásuk módja szerint az alábbiak szerint különböztetjük meg.

6.3.5.2. Alkalmazottakat kiszolgáló bankjegykiadó automaták

A dolgozókat kiszolgáló bankjegykiadó automata a pénzüintézet üzleti termében felállított pénzautomata, amely kizárólag a bank dolgozói számára teszi lehetővé, hogy a teljesített könyvelés után pénzösszeget vegyenek ki az értékmegőrzőből. A pénzösszeg nagysága és a kifizetések gyakorisága korlátozva van. Az értékmegőrző feltöltése célú nyitása csak az előzőleg beállított idő (időzár) lejártá után legyen lehetséges.

Lehetővé kell tenni, hogy az automatánál a terminál-billentyűzeten a teljes összeg kifizetésével és/vagy előkészítésével összefüggésben (pl. egy speciális kódolással) a tettesek számára észrevétlen támadásjelzést lehessen kiváltani.

6.3.5.3. Ügyfeleket kiszolgáló bankjegykiadó automaták

Az ügyfeleket kiszolgáló bankjegykiadó automata általában a pénzüintézet területén felállított pénzautomata, amely a pénzüintézet ügyfeleinek és idegen ügyfeleknek nyújt lehetőséget, arra hogy a végrehajtott azonosítás után (pl. egy PIN-kóddal összekötött bankkártya beadása) és egy megfelelő automatikus könyvelési eljárás után egy bizonyos pénzösszeget felvegyenek.

A pénzösszeg nagysága és a kifizetések gyakorisága korlátozás alá esik. Minden készpénzkiadást dátummal és óráidővel automatikusan regisztrálnak. Az ügyfeleket kiszolgáló bankjegykiadó automata kezelését és a készpénz kivételét videomegfigyelő berendezéssel rögzíteni szükséges.

Mivel a pénzautomaták gyakran célpontjai a támadásoknak, különleges figyelmet kell szentelni a biztonsági intézkedéseknek. Ez különösen az elrendezésre (lehetőleg ne legyenek falakon kívüli megoldások), a teljes automatának erőszakos elvitel ellen való rögzítésére, valamint a behatolásjelző rendszer általi felügyeletre és a készpénzellátás- és kezelés biztonságos voltára vonatkozik..

6.3.5.4. Pénzváltó automaták

A pénzváltó automaták az ügyfeleket kiszolgáló bankjegykiadó automata különleges formái. Itt a készpénzt automatikusan más tárolt valutákba és/vagy fémpénzbe is át lehet váltani.

6.3.5.5. Pénzautomata fülkék

Pénzautomata fülke alatt olyan ügyfelek számára kompletten felszerelt berendezést értünk, amelyet ügyfeleket kiszolgáló bankjegykiadó automatával, behatolásjelző rendszerrel történő felügyelettel és belépést korlátozó beléptető rendszerrel láttak el, és amelyet a felállítás helyén kellőképpen rögzítettek.

A pénzautomata fülkék mind épületekben, mind nyilvános területeken felállíthatók.

A **MABISZ** által végzett vizsgálat és minősítés nem csak a betöréses lopás veszélyét, hanem a használat és a készpénzzel való ellátás közbeni rablásra is tekintettel van.

6.4. Bérelt széfek

6.4.2. Általános rész

A bérelt széfek kialakítása különböző lehet:

6.4.3. Mechanikus bérelt széfek

A hagyományos mechanikus bérelt széfeknél található az ügyfelek bérelt széfjei, amelyeket a pénzüintézetek az ügyfelek számára a páncéltermeken belül vagy a páncéltermekben bérbe adnak. A bérelt széfekhez való bejutás szokásosan az ügyfél bejelentkezése után történik a pénzüintézet egy dolgozójának a kíséretében.

A bérelt széfet – beleértve annak ajtaját is – általában nem értékőrző minőségben alakítják ki, hanem „egyszerű lezárás”-t alkalmaznak - a pénzüintézet egy dolgozója és az ügyfél közösen működteti.

A hagyományos bérelt széfeknél jogosulatlan nyitást (feltörés) fel kell ismerni és jelezni kell.

A bérelt széfes páncélszekrényeket, valamint a páncéltermi területeket úgy kell kialakítani, hogy az ügyfél a széfje tartalmát úgy vehesse kis és kezelhesse, hogy harmadik személynek ne nyíljon lehetősége a széf tartalmának megismerésére.

6.4.4. Félautomata bérelt széfek

A félautomata bérelt széfeknél már az ügyfél bejelentésénél és ezt követő azonosításánál a második zárast (banki alkalmazott) távirányítását szabaddá teszi. Ezt követően a bérelt széf bérője egyedül végzi a széf nyitását.

A félautomata bérelt széfeket (széfenként) nyitására és zárására felügyelni kell, valamint az összes kezelési eljárást regisztráláshoz kell kötni.

6.4.5. Önkiszolgáló bérelt széfek

Az önkiszolgáló bérelt széfeknél az ügyfél a pénzüintézet nyitási ideje alatt a banki dolgozó segítségével nélkül tud széfjéhez hozzájutni. Egy önkiszolgáló bérelt széf kezeléséhez megfelelő azonosítás (pl. a PIN-kóddal összekötött bankkártya) szükséges.

Az önkiszolgáló bérelt széfek tervezésénél gondoskodni kell arról, hogy az ügyfelet a rablástól meg kell védeni. Ezt pl. beléptető berendezés alkalmazásával, adott esetben térbeli leválasztásával lehet megoldani.

6.4.6. 24 órás önkiszolgáló bérelt széfek

A 24 órás önkiszolgáló bérelt széfeknél a berendezések folyamatosan az ügyfelek rendelkezésére állnak. A 24 órás önkiszolgáló bérelt széfek elrendezésének és hozzáférési területének kialakításánál különös figyelmet kell szentelni annak, hogy a berendezés kezelésekor az ügyfelet ne figyelhessék meg, vagy, hogy az ügyféllel egyidejűleg egy harmadik személy is a széf kezelő területén tartózkodhasson.

6.4.7. Zsilipes páncélszekrény

A gyakorlatban egyre több idegen céget bíznak meg készpénz, készpénzt helyettesítő értékek, belégek, stb. ellátásával és kezelésével. Mivel ezek az idegen cégek alkalmazottai - többek között közlekedéstechnikai okokból - gyakran nem az üzleti időn belül jutnak el a pénzüintézetbe, biztonságtechnikailag helyettesítő megoldásokat kell találni az értékek elhelyezése számára.

Erre szolgálnak a zsilipes páncélszekrények, amelyek az értékek ellenőrzött átadására két ajtóval rendelkeznek. Ezek tipikusan a pénzüintézet külső falába vannak beépítve.

Hogy a használatba vevők veszélyeztetettségét és a zsilipes páncélszekrényen keresztül a pénzüintézetbe való behatolást lehetőség szerint megakadályozzák, a zsilipes páncélszekrényt úgy kell kialakítani, hogy egyszerre csak az egyik ajtót nyithassák ki. A vandalizmus ellen a külső ajtót további lefedés vagy ajtó védheti.

A zsilipes páncélszekrényeket be kell vonni a behatolásjelző berendezés felügyeleti intézkedéseibe. Az ajtónyitás, valamint a letétbe helyezés és a betétek felvételét automatikusan dátummal és óraidővel dokumentálni kell.

A zsilipes páncélszekrények kivitelezésének megfelelően a következő további funkciókra van szükség:

- időzár
- időablak az engedélyezett nyitásra
- négy szem elv
- további azonosítás a pénzfelvételhez
- a berendezések egyértelmű kialakítása
- egy ajtó újbóli kinyitásának megakadályozása
- az értékek beszínezése egy engedély nélküli hozzáférés esetén.

Megjegyzés: A zsilipes páncélszekrényeket transzfer széfeknek vagy pénzáradó szekrényeknek is nevezik.

6.5. A biztonsági intézkedések áttekintése az értékmegőrző berendezéseknél

A **6.01 táblázat** felsorolja az értékmegőrző berendezésekkel kapcsolatban betartandó biztonsági intézkedéseket.

Objektumok/ területek	Biztonsági intézkedések	Megjegyzés
Páncélszekrények	<ul style="list-style-type: none"> ▪ MABISZ által elismert páncélszekrények időzárak/időzáras berendezések alkalmazása a mellék- és háttérkészletek védelmére ▪ megfelelő stabil rögzítés ▪ felügyelet 3. biztonsági fokozatú behatolásjelző berendezés segítségével 	
Páncéltermek	<ul style="list-style-type: none"> ▪ MABISZ által elismert páncéltermek, beleértve az ellenőrző folyosót és a nappali ajtót is ▪ időzárak alkalmazása a mellék- és háttérkészletek védelmére ▪ vész hívó berendezés bezárt személyek számára ▪ felügyelet 3. biztonsági fokozatú behatolásjelző berendezés segítségével ▪ a banki és az ügyfélterületek közötti útvonalak elválasztása 	
Éjjel-nappali trezor berendezések	<ul style="list-style-type: none"> ▪ páncéltermi kazettafelvevő szekrények vagy MABISZ által elismert páncélszekrények alkalmazása (megfelelő rögzítés és felügyelet) ▪ megfelelő stabil rögzítés ▪ felügyelet 3. biztonsági fokozatú behatolásjelző berendezés segítségével 	Az éjjel-nappal működő trezorokra vonatkozó MABISZ irányelvek kidolgozása folyamatban.
Letéti berendezések	<ul style="list-style-type: none"> ▪ MABISZ által elismert páncélszekrények alkalmazása ▪ megfelelő stabil rögzítés ▪ időzárak/időzáras berendezések alkalmazása a mellék- és háttérkészletek védelmére ▪ felügyelet 3. biztonsági fokozatú behatolásjelző berendezés segítségével 	A letéti berendezésekre vonatkozó MABISZ irányelvek kidolgozása folyamatban.
Pénzautomaták <ul style="list-style-type: none"> ▪ alkalmazott által kezelt pénzkiadó aut. ▪ Ügyfél által kezelt pénzkiadó automata. ▪ pénzváltó automaták ▪ pénzautomata fülkék 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ MABISZ által elismert páncélszekrények alkalmazása ▪ megfelelő stabil rögzítés ▪ időzárak alkalmazása ▪ felügyelet 3. biztonsági fokozatú behatolásjelző berendezés segítségével ▪ védett pénzellátás- és kezelés kialakítása 	A pénzautomatákra vonatkozó MABISZ irányelvek kidolgozása folyamatban.
Ügyfeleket kiszolgáló bérelt széfek <ul style="list-style-type: none"> ▪ mechanikus bérelt széf ▪ félautomata bérelt széf ▪ automata bérelt széf ▪ 24 órás bérelt széf 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ MABISZ által elismert páncélszekrények alkalmazása ▪ felügyelet 3. biztonsági fokozatú behatolásjelző berendezés segítségével ▪ a banki és az ügyfélterületek közötti útvonalak elválasztása ▪ bejárás szabályozása ügyfelek számára ▪ diszkrét terület szabályozása ügyfelek számára 	A bérelt széfekre vonatkozó MABISZ irányelvek előkészülete folyamatban.
Zsilipes páncélszekrények	<ul style="list-style-type: none"> ▪ MABISZ által elismert páncélszekrények alkalmazása ▪ felügyelet 3. biztonsági fokozatú behatolásjelző berendezés segítségével 	

6.01 táblázat: Biztonsági intézkedések az értékmegőrző berendezéseknél

7. Behatolás- és támadásjelző berendezések

7.1. Általános követelmények

A behatolás- és támadásjelző rendszerek a meglévő értékek felügyeletét, a védett területekre történő behatolást, behatolási kísérletet jelzi, és veszélyhelyzet esetében támadás- és veszélyeztetettség jelzési lehetőséget nyújt, valamint automatikusan értesíti a helyszínen, vagy távoli helyszínen tartózkodó beavatkozni képes, feljogosított beavatkozó személyeket ill. hatóságot.

Az értékőrző berendezéseket, a pénzáutomatákat és a pénzáutomata rendszereket, amelyekben a pénzüintézet és az ügyfelek értékei találhatóak, **MABISZ** által elismert **3. biztonsági fokozatú** behatolás- és támadásjelző berendezéssel kell felügyelni. Ezen rendszer felügyeletébe további veszélyeztetett területek is bevonhatók.

Az értékmegőrzők további felügyelete céljából – az üzleti időn túl is **MABISZ** által elismert, legalább **2. biztonsági fokozatú** behatolás- és támadásjelző berendezéssel kell felügyelni (lásd még **6. pont** követelményeit).

A pénzüintézeteket a rablótámadások elleni megelőző védelemként az üzleti idő folyamán támadásjelző berendezéssel kell felszerelni. Ezt önálló támadásjelző berendezéssel, vagy a rendelkezésre álló **3. biztonsági fokozatú** behatolás- és támadásjelző berendezés segítségével, támadásjelző eszközökkel kell megvalósítani.

7.2. Az értékvédők felügyelete 3. biztonsági fokozatú behatolás- és támadásjelző berendezés segítségével

7.2.1. Felügyeleti intézkedések

A pánccsaszekrények felügyeletéhez legalább a következő felügyeleti intézkedések szükségesek:

- pánccsaszekrények ajtainak nyitási, zárási és áttörés elleni felügyelete;
- test és annak áttörés elleni felügyelete;
- komplett pánccsaszekrény felügyelete elvitelre (amennyiben annak előkészítése és felszereltsége megfelelő).

Az áttörés elleni felügyelet pl. a szekrényben integrált fiókfelügyelet is lehet, amelyet testhang érzékelő berendezéssel vagy mezőváltozás érzékelővel lehet megvalósítani.

A mezőváltozás érzékelővel való felügyeletnél a nyitási, zárási és elviteli felügyelet nem lehetséges. Itt – ahogy a pánccsaszekrényen kívüli testhang érzékelő berendezések szerelésénél is – szükséges a mozgásérzékelők alkalmazása, hogy már a pánccsaszekrényhez történő közeledést is nyomon lehessen követni.

Megjegyzés: Amennyiben a pánccsaszekrényeket tartalmazó terekben további mozgásérzékelőket alkalmaznak, az összes meglévő ablakot zárásra felügyelni kell. A külső felület teljes felügyelete nem szükséges.

A MABISZ által elismert pánccsaszekrények már a behatolásjelző berendezéssel történő felügyeletre előkészített állapotban vannak előállítva.

A **pánccsaszekrényekre** a következő követelmények érvényesek:

- az összes pánccsaszekrényajtó nyitási, zárási és áttörés elleni felügyelete;
- az összes mennyezet, fal és aljzat áttörés elleni felügyelete;
- *területvédelem* a pánccsaszekrényen belül mozgásérzékelő segítségével, amennyiben fennáll a besurranás veszélye;
- a meglévő ellenőrző folyosó további felügyelete, pl. mozgásérzékelővel.

Az áttörés elleni felügyelet pl. integrált felületvédelem, vagy testhang érzékelő segítségével is történhet. Ha a felügyelet testhang érzékelővel történik, annak teljes körűnek kell lennie, és a mennyezetet és az aljzatot is be kell vonni a felügyeleti intézkedésbe.

Régebbi pánccsaszekrényeknél ne lehet általános megállapodásokat tenni a testhang-érzékelőkkel felügyelt területekre, mivel a falak, a mennyezet és az aljzat különféle anyagokból állhatnak. A terem építési módjának megfelelően mérésekkel kell megállapítani, hogy megoldották-e a terem teljes körű felügyeletét, és ha igen, milyen módon.

Az éjjel-nappal működő trezor berendezéseknél a kazettafeltevő szekrény vagy a felügyelt pánccsaszekrényben, vagy pedig önálló szekrényként alakítható ki, amelyet felügyelni kell. Itt ugyanazok a követelmények érvényesek, mint a pánccsaszekrények felügyeleténél. A tervezésnél azonban még azt is figyelembe kell venni, hogy a kazetták bedobása nem vezet-e a behatolásjelző rendszer felügyeleti intézkedéseinek megzavarásához és/vagy megszüntetéséhez (pl. különleges jelzőkészülékek, kazettafeltevő szekrény szigetelőanyaggal történő kibélelése vagy a visszahúzó zár hangcsillapítása).

Ezen felül a kazettafelvevő szekrényhez a lejtősaknát az értékek visszahúzása ellen felügyelni kell. Különleges figyelmet kell szentelni a lejtősaknának a kazettafelvevő szekrényvel való összekapcsolására.

A **pénzautomatáknál** az automatában lévő értékmegőrző szekrény felügyelete azonos a páncélszekrényekével. A **MABISZ** által elismert pénzautomatákhoz tartozó értékmegőrző szekrényeket a behatolásjelző berendezéssel végzett felügyeletre már elő vannak készítve. A többi páncélszekrényénél a tervezéskor tekintetbe kell venni, hogy csak a pénzautomaták alkalmazására alkalmas jelzőkészülékek használhatók.

A felügyelt pénzautomaták saját behatolásjelző berendezés által védett területeket alkossanak, hogy az automaták feltöltésénél és kezelésénél az összes értékmegőrzőre vonatkozó felügyelet ne legyen nem élesbe kapcsolt állapotban, és jelzésnél vagy hibánál a többi terület (pl. a páncélszekrény) kulcstárolóit se kelljen zárolni. Azok a pénzautomatáknak, amelyek önálló biztonsági területet képeznek, vagy maguknak is kapcsolóberendezéssel kell rendelkezniük, vagy záróelemmel kell őket felszerelni, hogy a behatolásjelző berendezés kényszerintézkedései biztosítsák.

A páncélszekrények mellett a behatolásjelző központ területét és a távriasztáshoz tartozó átviteli készülék területét is felügyelni kell.

7.2.2. Élesbe/nem élesbe kapcsolás

A behatolásjelző berendezés élesbe/nem élesbe kapcsolására egy materiális azonosítással ellátott kapcsolóberendezést (pl. mechanikus vagy elektronikus kulcs, chipkártya), továbbá logikai azonosító ismertetőjelet (pl. PIN-kód, szám-, számjegy- vagy betűkombináció) kell alkalmazni.

Alternatív módon – vagy ezen felül is – a logikai azonosító ismertetőjellel ellátott kapcsoló-berendezéshez egy idővezérelt kapcsoló-berendezést is alkalmazni kell, amely a behatolásjelző berendezés nem élesbe kapcsolását csak egy bizonyos, előre beállított időtartamon belül engedi meg.

Bizonyos szervezeti adottságok alapján (mint pl. a területek harmadik személyek által történő használata, különböző munkaidők, karbantartási munkák, termék többfunkciós használata) szükség lehet arra, hogy a behatolásjelző berendezés – üzemmód tekintetében több biztonsági területre (zónára) bontsák, amelyeket külön kell élesbe/nem élesbe kapcsolni.

Azok a területeket, amelyek pl. csak ritkán kell használni (pl. a pénzautomaták feltöltési zónája) úgy kell kialakítani, hogy ezek a használat idejét kivéve kívül mindig élesbe kapcsolt állapotban maradhassanak.

Megjegyzés: Minden kapcsolóberendezésnél legyen lehetőség arra, hogy kezelésük közben támadásjelzést (veszélyeztetettség jelzést, kezelő támadás jelzést) kiválthassanak.

7.2.3. Riasztás

A riasztásnak távriasztásként a rendelkezésre álló összeköttetések felül vagy alternatív módon úgy kell bekövetkeznie, hogy a külön útvonalakon felül alakítsanak ki szükségvezérelt összeköttetést tartalék utakkal egy riasztásfogadó helyhez (rendőrség vagy **MABISZ** által elismert őrző-védő biztonsági szolgálat – lásd: **MABISZ J 05 jegyzék**).

A behatolás- és támadásjelző berendezések riasztási jelátvitele úgy kell, hogy történjen, hogy azokat a riasztásfogadó helyen egyértelműen meg tudják különböztetni. Ajánlott még a további részletek (pl. a jelző berendezések kiváltásának helyszíne) átvitele is.

A behatolás- és adott esetben a támadásjelzés hibáit (legalább a hálózathiba, akkumulátor hiba, valamint a koncentrált feldolgozó egységek, pl. mikroprocesszor hiba) automatikusan közvetlenül a karbantartó vagy egy megbízott hely felé (pl. őrző-védő biztonsági szolgálat) kell átvezetni. Emellett biztosítani kell, hogy a hibajelzéseket a jelzések fogadását követő 24 órán belül elhárítsák.

A behatolás- és támadásjelző rendszer állapotáról szóló jelentéseket (pl. éles/nem éles állapot) is automatikusan (pl. egy őrző-védő szolgálatnak) továbbítani kell.

7.2.4. Testhang-érzékelők kikapcsolásának jelzése

A páncélszekrényekben a testhang-érzékelők kikapcsolásánál – a termék felügyeletére tervezett behatolásjelző berendezés nem élesbe kapcsolása nélkül – a jogosultság (pl. kódkapcsolóval történő) szabaddá tétele után az üzemeltetőnek fel kell tudni ismernie, melyik a testhang-érzékelőt kapcsolták ki. Ez akkor is érvényes, ha az értékmegőrző berendezések felügyelt termekben vannak és idővezérelt kapcsolóberendezéssel rendelkeznek.

További területek felügyelete

A veszély mértéke szerint további felügyelet ajánlott a következő területekre legalább **2. biztonsági fokozatú** betörés- és támadásjelző berendezésekkel:

- pénz-zsilip;
- postahivatal az értékküldemények számára;
- értéktárgyakkal foglalkozó munkahely;
- hitelarchívum;
- értékpapírral foglalkozó munkahely;
- EDV/épületgépészet;
- biztonságtechnikai helyiség (pl. optikai teremfelügyelő berendezések);
- automatatermek;
- telefonfülkék.

7.3. A helyiségek felügyelete 2. biztonsági fokozatú behatolásjelző berendezéssel

7.3.1. Felügyeleti intézkedések

A pénzüintézeti helyiségek felügyeleténél legalább a következő felügyeleti intézkedéseket kell megtenni:

- az összes bejárat nyitási és zárás felügyelete;
- esetleg a nehezen belátható ablakok zárás, nyitás és áttörés felügyelete;
- a helyiségek területvédelme mozgásérzékelők segítségével;
- esetleg egyedi tárgyak, pl. műtárgyak elvételi felügyelete (pl. képérzékelőkkel).

7.3.2. Élesbe/nem élesbe kapcsolás

A behatolásjelző berendezések élesbe/nem élesbe kapcsolására legalább egy szellemi azonosítóval rendelkező kapcsoló-berendezés szükséges, melyet a **KO 3 és KO 4 kockázati osztályú** területek kapcsoló-berendezéseinek materiális kapcsoló-berendezéssel is ki kell egészíteni. A kapcsoló-berendezés közelében (pl. a személyzeti bejáratnál) meg kell teremteni annak a lehetőségét, hogy a behatolásjelző berendezés élesbe/nem élesbe kapcsolásával támadásjelzőt hozhasson a kezelő működésbe (pl. a kódbeviteli billentyűzet megfelelő parancsával, a kezelő támadásjelzés kiváltásával). A pénzüintézet munkatársainak, illetve a távriasztási helyen időben felismerhetővé kell tenni ezt a jelzést (hogy a veszély egy atipikus rablótámadást előkészítő támadás).

A kapcsoló-berendezés közelében az illetékes számára (legkésőbb a kezelői hozzáférési kód elfogadásakor) felismerhető kell legyen, hogy a behatolásjelző berendezés az éles üzemmódban jelzést adott (pl. hang és fényjelzéssel a kezelő készüléken).

7.3.3. Riasztás

A riasztás a **2. biztonsági fokozatú** behatolásjelző berendezésnél alapvetően azonos módon következzen be, mint az értékőrző berendezések felügyeletére kialakított behatolásjelző berendezésnél. Emellett arra is figyelni kell, hogy a támadás jelzését e külső riasztásnak (akusztikus és/vagy optikai jeladó) semmi esetre sem szabad kiváltania.

7.4. Támadásjelző berendezés

7.4.1. A támadásjelző berendezés elrendezése

Minden olyan helyet, ahol a pénzüintézet munkatársai bankjegyeket adnak ki, vesznek át, feldolgoznak vagy őriznek (pl. pénztárak, diszkrét pénztár, alkalmazott által kezelt pénzkiadó automata, háttérkészlettel rendelkező munkahely, páncélszekrényes helyiségek, kazetta-felvevőszekrény az éjjel-nappal működő terzor berendezés, pénzszámláló hely, pénz-zsilip) támadásjelző berendezéssel kell felszerelni. Ezen túlmenően, ha több mint egy munkatárs van állandóan jelen a területen, úgy legalább egy további jelzőkészüléket kell alkalmas helyen telepíteni.

A támadásjelző berendezéseket a következő helyekre kell tervezni:

- a dolgozókat kiszolgáló összes automata (ezeket úgy kell kialakítani, hogy támadásjelzés kiváltása a kifizetési eljárás előkészítésével, valamint a főlezáró készülék nyitására tett előkészülettel legyen lehetséges);
- ezen felül minden alkalmazott által kezelt pénzkiadó automata kiszolgáló hely hozzáférési területe;
- minden bankjegy automata ellátási oldalán;
- az összes értékmegőrző közelében;
- minden páncélteremben (beleértve az ügyfelek bérelt széfjeinek páncéltermét is);
- minden pénztárosi munkahelyen;
- a vész/szükség pénztárnál;
- a pénzszámláló teremben;
- a pénz-zsilipben;
- a háttérkészletekhez való összes bemenetnél;
- a **2. biztonsági fokozatú** behatolásjelző berendezés kapcsolókészülékének közelében vagy azzal összefüggésben (lásd az 7.3.2 fejezetet).

Biztonsági okokból ajánlott további támadásjelző berendezések alkalmazása a következő területeken:

- szaniter-terület;
- szociális helyiségek;
- üzletvezetés;
- telefonközpont;
- biztonsági vezető munkahelye;
- a pénzautomaták és pénzautomata rendszerek ellátó helyei;
- zsilipes páncélszekrény.

További támadásjelző berendezéseket kell minden olyan folyamatosan elfoglalt munkahelyeken kialakítani, ahonnan belátás lehetséges a támadás szempontjából veszélyeztetett területekre.

7.4.2. Riasztás

A támadásjelző berendezés riasztását a riasztásfogadó hely felé (**MABISZ** által elismert őrző-védő biztonsági szolgálat - lásd **MABISZ J 05 jegyzék** - vagy rendőrség) távriasztásként kell a riasztásátviteli berendezéssel átvinni.

Megjegyzés: A támadásjelző berendezés kiváltásánál semmi esetre sem szabad külső riasztó eszközt (akusztikus és/vagy optikai jeladó) használni!

A behatolás- és támadásjelzések átvitelének úgy kell történnie, hogy ezeket a riasztásfogadó helyen egyértelműen meg lehessen egymástól különböztetni. Adott esetben még további támadásjelzéseket is meg lehet a veszélyjelzésektől különböztetni (pl. kezelő támadás jelzés, veszélyeztetettség jelzés). További információk (pl. a kikapcsolt jelzőberendezések helyszínére) átvitele is ajánlott.

A támadásjelzések kiváltását párhuzamosan jelezni kell a megfelelő helyen dolgozó banki munkatársak felé (pl. vezetőállás, telefonközpont, biztonsági szolgálat vezetője, titkárság). Emellett arra is figyelni kell, hogy ezeket a jelzéseket potenciális tettesek ne ismerhessék fel.

Ezen kívül a támadásjelzés kikapcsolásával vezérelni kell azt a videomegfigyelő rendszert, amelyet az adott terület felügyelete céljából alakítanak ki.

7.5. Egyeztetett intézkedések

A támadás-, behatolás- szabotázs- vagy hibajelzés, ill. az előírásoktól eltérő állapotjelzés szerint (pl. nem engedélyezett időben történő nem élesbe kapcsolás) a riasztásfogadó hely (pl. rendőrség és/vagy a **MABISZ** által elismert őrző-védő biztonsági szolgálat) által fogatosítandó intézkedéseket egyeztetni kell és a „**MABISZ** által elismert behatolás- és támadásjelző rendszer beüzemeléséről szóló megállapodás”-ban – lásd: **MABISZ FNY Formanyomtatvány album** – dokumentálni kell.

Az intézkedéseket meghatározott időszakonként, le legalább évente felül kell vizsgálni és aktualizálni.

Kulcsőrző személyek: A **7.5 pont** szerinti intézkedések egyeztetésével kapcsolatosan meg kell határozni, mely pénzüintézeti dolgozót (kulcsőrzőt) lehet rövid időn belül a helyszínre rendelni. Lehetnek alternatív műszaki megoldások is (pl. kulcsdepó), hogy a pénzüintézetbe történő bejutást lehetővé tegyék.

7.6. A behatolás- és támadásjelző rendszer kivitelezése

A berendezések tervezését a **MABISZ J 01 jegyzékben** szereplő tervező vállalkozással és a **MABISZ J 02 jegyzékében** szereplő telepítő céggel kell elvégeztetni. A berendezések kialakítását a behatolás- és támadásjelző berendezésekre vonatkozó telepítési bizonyítványban – lásd: **MABISZ FNY Formanyomtatvány album** – dokumentálni kell.

7.7. A behatolás- és támadásjelző rendszer karbantartása

A behatolás- és támadásjelző rendszert egy **MABISZ** által elismert telepítő cégnek kell karbantartania.

7.8. A behatolás- és támadásjelző rendszerrel végrehajtott biztonsági intézkedések áttekintése

7.8.1. A behatolásjelző rendszerrel végrehajtott biztonsági intézkedések

A **7.01 táblázatban** a behatolásjelző berendezésekkel kapcsolatosan azokat a biztonsági intézkedéseket foglaltuk össze, amelyeket figyelembe kell venni:

Objektumok/területek	Biztonsági intézkedések	Megjegyzés
Értékmegőrzők és értékmegőrző rendszerek (pl. pénzautomaták)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Felügyelet 3. biztonsági fokozatú behatolásjelző eszközökkel; ▪ Értékmegőrzők feltörési, nyitási és zárási felügyelete; ▪ Értékmegőrzők elviteli felügyelete; ▪ esetleges további felügyelet mozgásérzékelőkkel; ▪ Mozcásérzékelők alkalmazásánál az ablakok zárását felügyelni kell (a téves jelzések elkerülése végett); ▪ Élesbe/nem élesbe kapcsolás materiális- és ezen felül logikai azonosító ismertetőjellel ▪ Riasztás távriasztóként a rendőrségre vagy egy MABISZ által elismert őrző-védő biztonsági szolgálatra bekötött fennálló összeköttetéssel vagy alternatív módon szükségvezérelt összeköttetéssel, amelyhez tartalék utak is tartoznak a saját útvonalakon kívül. ▪ Különböző biztonsági területekre való felosztás a pénzüintézet belső szervezésétől függően. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Behatolásjelző berendezések tervezésére és telepítésére vonatkozó MABISZ ajánlásoknak megfelelően. ▪ Riasztás esetén teendő intézkedések egyeztetése ▪ Elérhető kulcsörzö személyek meghatározása ▪ Rendszeres karbantartás.
Éjjel-nappal működő trezor berendezések	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lejtősakna felügyelete 	
Pénzüintézeti helyiségek	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Felügyelet 2. biztonsági fokozatú behatolásjelző eszközökkel; ▪ Az összes bemenet nyitási és zárási felügyelete; ▪ A helyiségek súlyponti területvédelme; ▪ nehezen belátható ablakok felügyelete; ▪ egyedi objektumok esetleges felügyelete; ▪ Élesbe/nem élesbe kapcsolás materiális- és szellemi azonosító jellel; ▪ A kapcsolóberendezés működésével kapcsolatban az a lehetőség, hogy a támadás/veszélyjelzést kiváltsák; ▪ Riasztás, melyet távriasztóként rendőrségre vagy egy MABISZ által elismert őrző-védő biztonsági szolgálatra kötöttek be. 	

7.01 táblázat: Behatolásjelző rendszerrel végrehajtott biztonsági intézkedések

7.8.2. Támadásjelző rendszerrel végrehajtott biztonsági intézkedések

Az **7.02 táblázatban** a támadásjelző berendezésekkel kapcsolatosan azokat a biztonsági intézkedéseket, soroltuk fel, amelyeket figyelembe kell venni:

Objektumok/területek	Biztonsági intézkedések	Megjegyzés
alkalmazott által kezelt bankautomata és minden további azt kiszolgáló munkahely hozzáférési területén	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Felügyelet MABISZ által elismert támadásjelző berendezéssel ▪ Az alkalmazott által kezelt bankautomatánál lennie kell támadásjelzőnek, amely kapcsolatban van a kifizetési eljárás és a főlezárás kinyitásának előkészítésével. ▪ Támadásjelzések kikapcsolásának jelzése a megfelelő hellyel párhuzamosan (pl. biztonsági vezető munkahelye, telefonközpont) ▪ Riasztás, melyet távriasztóként rendőrségre vagy egy MABISZ által elismert őrző-védő biztonsági szolgálatra kötöttek be. ▪ A hozzárendelt videomegfigyelő rendszer vezérlése ▪ Semmi esetre sem szabad külső riasztást (jeladó) használni. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Behatolásjelző berendezések tervezésére és beépítésére vonatkozó MABISZ ajánlásoknak megfelelően. ▪ Riasztás esetén teendő intézkedések egyeztetése ▪ Elérhető kulcsőrző személyek meghatározása <p>Rendszeres karbantartás.</p>
Pénztáros munkahelyek, beleértve a vészpénztárt		
Minden pénzautomatát ellátó munkahelyen		
Minden páncélszekrény közelében		
Minden páncélteremben		
Pénzszámláló termekben, pénzszállításkor és pénz-zsilipnél		
Minden, a háttér készlethez vezető bejáratnál		
Behatolásjelző rendszer kapcsoló-berendezéseinél		
Szanita-területek, szociális helyiségek		
Telefonközpont, biztonsági munkahely		
Üzletvezetés		
Pénzautomaták és pénz-automata rendszerek ellátó helyei		
Zsilipes páncélszekrények		
Azok a helyek, ahonnan a különösen veszélyeztetett helyekre való belátás lehetséges		

7.02 táblázat: Támadásjelző rendszerrel végrehajtott biztonsági intézkedések

8 Videomegfigyelő berendezések

8.1. Általános követelmények

A videomegfigyelő berendezések tervezésénél figyelemmel kell lenni arra, hogy használható felvételeket csak akkor lehet készíteni, ha:

- a kamerák pozicionálása olyan, hogy a gyanús személyek/tettesek képbe kerüljenek,
- a fényviszonyok megfelelőek,
- a gyanús személyek/tettesek sem teljesen, sem részben ne legyenek lefedve (pl. növényekkel, plakátokkal, stb.).

A monitoros videós megfigyelésnek csak akkor van értelme, ha monitorok folyamatos megfigyelése is biztosított.

A berendezések tervezésénél és azok üzemeltetésénél az adatvédelem, valamint a vállalat- és személyzet képviselője fontosságát figyelembe kell venni.

8.2. Nyilvánosan megközelíthető területen lévő videomegfigyelő rendszerekkel szembeni követelmények

Azokat a nyilvánosan megközelíthető területeket, ahol a pénzintézeti dolgozók bankjegyeket adhatnak ki, illetve vehetnek át, videomegfigyelő berendezést kell felszerelni.

A videomegfigyelő berendezést úgy kell kialakítani, hogy a berendezés kamerái minden olyan területet, ahol támadással összefüggésben tettesek tartózkodhatnak, átfogjanak. A videomegfigyelő berendezés a meglévő támadásjelző berendezés segítségével megfelelő módon kapcsolható kell hogy legyen. Ettől függetlenül a berendezésnek a gyanús esetekben – a potenciális tettesek számára észrevétlenül – az eseményekről felvételeket is készítenie kell.

A videomegfigyelő berendezés tervezésekor figyelembe kell venni, hogy a személyek azonosítására szolgáló fényképfelvételek, valamint a bizonyítékul szolgáló rögzített videófelvételek képfelbontása, kontrasztja és mélységelessége alapvető fontosságú.

A rögzített kép minőségével kapcsolatos követelmények teljesülését az **MSZ EN 50132 szabvány**, az abban leírt „**Rotakin teszt**” segítségével kell megállapítani, figyelembe véve az **ajánlás B.4. fejezetét** is.

Videotechnika alkalmazásánál színes kamerákra, és képek regisztrálására digitális képrögzítő berendezésekre van szükség, amelyek lehetővé teszik, hogy a képek már a támadás előtt regisztrálásra kerüljenek. Emellett legalább 15 perccel az esemény előtt két kép/másodperces, és a támadásjelzés kikapcsolása után 15 perccel két kép/másodperces regisztrálást lehessen végezni. Támadásjelzéssel vezérelt kamera esetén másodpercenként és kameránként legalább 15 kép kerüljön rögzítésre. Támadásjelzésnél törekedni kell arra, hogy a megközelítési/távozási útvonalat megfigyelő kamerák képei a lehető legtöbb képkocka, de legalább 10 képkocka/másodperc gyakorisággal rögzítésre kerüljenek. A kamerák kiválasztásával és telepítésével a következő célokat kell elérni és megfelelő helyszíni vizsgálatokkal megerősíteni.

Fotókamerák alkalmazásánál biztosítani kell, hogy átfogják a felvétel területét, amelyen a tettesek előreláthatóan arccal a kamera felé fordulva keresztülfutnak, és így a körözéshez alkalmas fotókat tudjanak nyerni. A tettesek arcképének 20 mm-re való, nem pixeles nagyítását lehetővé kell tennie a felvételnek, hogy a felvételek a bíróság számára értékelhetők legyenek.

Minden videós megfigyelés alá vont területnél matricákkal vagy plakátokkal (szükség szerint piktogrammal, több nyelvű felirattal stb.) közérthetően és feltűnően jelezni kell, hogy a terület biztonsági okokból állandó kamerás megfigyelés alatt áll.

8.3. További területek felügyeletével szemben támasztott követelmények

8.3.1. Általános követelménye

Az összes többi területet – amennyiben biztonságtechnikai szempontból szükséges – videotechnikával kell megfigyelni.

Ennek videós megfigyelésnek a terjedelmét és a megfelelő kivitelezést (pl. rögzítéssel/monitorral vagy nélkülük) a biztonsági vezetővel és a biztosítóval történt konzultációt követően lehet megállapítani.

8.3.2. Páncélszekrények és –termek – saját készlet

Bejáratoknál ezeket a területeket eseményvezérelt módon (pl. beléptető rendszer által vezérelten, a mozgásoknak mozgásérzékelővel történő érzékelésével) rögzítéssel ellátott videomegfigyelő berendezésekkel kell (adott esetben a világítás egyidejű bekapcsolása mellett) rögzíteni. Az ide telepített kamerákat lehetőség szerint rejtve kell beszerelni.

A megfigyelés biztosítása céljából az előbb említett területek esetében a megfigyelt területeken kívül megfigyelő monitornak is rendelkezésre kell állnia. A világítás bekapcsolását a monitor felállítási helyéről lehetővé kell tenni, hogy így akkor is meg lehessen figyelni a területeket, ha azok lezárt, valamint élesbe kapcsolt állapotban vannak.

8.3.3. Pénzszámláló terem

A pénzszámláló terem munkaidő alatt rögzítéssel és megfigyelő monitorral rendelkező videokamerás megfigyeléssel kell ellátni. A pénzszámlálási eljárások kidolgozásánál a munkatársak pénzkezelési műveleteit folyamatosan kell megfigyelni – videofelügyelettel nem lefedett terület a teremben nem lehet.

8.3.4. Pénz-zsilipek/pénzszállítmány-garázsok/zsilipek értéktárgyak számára

Készpénzzel és hasonló értékekkel való ellátás és kezelés során mind az érkeztetést (a teljes pénzszállítási útvonalat, a pénzszállítvány-garázst, a pénz /értéktárgy-zsilipet, a mélygarázst), mind a teljes folyamatot videomegfigyelő rendszerrel kell megfigyelni és regisztrálni. A pénzszállítási útvonalon elhelyezett kamerák felvétele legalább 15 kép/ másodperc gyakoriságú legyen a pénzszállítás teljes időtartama alatt. Támadásjelzéssel vezérelt esetben legalább 2 kamera képe 24 kép/másodperc gyakorisággal rögzítsen a tettesek valószínűsíthető mozgásirányával ellentétes irányból).

Az üzemelési folyamatoknak a vezérlésére és vizuális felügyeletére megfelelő monitorokat kell a biztonsági területen belül (5. terület) tervezni.

8.3.5. Bérelt szék

Mindazokat a területeken, amelyeken a vevők és a munkatársak rendszeresen tartózkodnak, képrögzítéssel ellátott videomegfigyelő rendszert kell tervezni. Különös jelentősége van a bérelt szék videokamerás felügyeletének, amennyiben nincs személyi kíséret és tartós ügyfélgondozás a pénzüintézet munkatársai részéről (pl. a félautomata bérelt széknek).

A kamerák elhelyezésénél figyelni kell arra, hogy mind a diszkrét területeket (pl. diszkrét kabinok), mind a bérelt szék tartalmát nem szabad videokamerás megfigyelés alá vonni.

Az üzleti időn kívül videomegfigyeléssel legyen lehetőség arra, hogy a behatolásjelző berendezés riasztása vagy hibája esetén a védett terület optikai ellenőrzését lefolytassák, mielőtt az ajtó nyitása lehetővé válna (távdiagnózis).

8.3.6. 24 órás önkiszolgáló bérelt szék

Ennek a berendezésnek az ügyfélszolgálati területére az elválasztó zsilipnek megfelelően regisztrálással rendelkező videokamerás megfigyelést kell alkalmazni. A videomegfigyelő rendszer kialakításánál ügyelni kell arra, hogy a kinyitott bérelt szék tartalmát ne lehessen felismerni. Ajánlott (pl. önállóan telepített kamera és monitor segítségével) lehetővé tenni az ügyfélnek, hogy a védett terület elhagyása előtt kiláthasson az előtérbe.

8.3.7. A pénzautomaták és a pénzautomata fülkék önkiszolgáló zónája

Ezen a területen a berendezések rongálása elleni védelem céljából a teremmegfigyelő kamerák mellett minden ügyfélszolgáló pénzkiadó-, átvevő- vagy váltóautomatánál telepíteni kell egy „portrékamerát” és – amennyiben szükséges – egy „pénzátvételi kamerát” rögzítéssel ellátva, hogy a kétséges tranzakciót később elemezni lehessen.

Megjegyzés Ezek az intézkedések azokhoz a pénzautomatákhoz is ajánlottak, amelyeket a pénzüintézetten kívül is fel lehet állítani.

8.3.8. Mélygarázs/parkoló helyek

Ajánlatos a pénzüintézethez tartozó parkolók, parkolóhelyek, a mélygarázsok behajtóit a videofelügyeletbe – megfigyeléssel és képrögzítéssel - belevonni.

8.3.9. Be- és kijáratok

A pénzüintézet minden be- és kijáratát a menekülési útvonalakat videomegfigyelő rendszerrel kell felszerelni a **8.2 pontnak** megfelelően, beleértve a rögzítést is.

Amennyiben egy kijáratok ajtó helyzete kedvezőtlen és a fennálló biztonsági kockázat nagy, úgy a megfigyelő kamerák telepítése az épületen kívül is szükséges lehet. Ennek eldöntése a biztonsági vezető és a biztosító közötti egyeztetésen kell, hogy eldőljön.

Az üzleti időn túli bejutáshoz speciális látogatók és a személyzet számára kialakított bejáratok számára ajtóvezérléssel egybekötött képtároló berendezést kell alkalmazni.

Megjegyzés: A videomegfigyelő rendszer telepítése előtt meg kell vizsgálni, a berendezése alkalmazása mennyire érinti harmadik fél személyiségi jogait.

8.3.10. Különleges munkahelyek

Az ajánlás 8. fejezetének megfelelően a pénzüintézet különleges munkahelyeihez (pl. az ún. mobil bankok, az átmeneti munkahelyek, adott eseményre kitelepült pénztárszolgáltatás) is alkalmazni kell videomegfigyelő rendszert.

8.4. A videomegfigyelő rendszerekkel megvalósított biztonsági intézkedések áttekintése

A 8.01 táblázatban részletesen feltüntetik a videomegfigyelő rendszerekkel kapcsolatos biztonsági intézkedéseket.

Objektumok/területek	Biztonsági intézkedések	Megjegyzés
Készpénzforgalmú munkahelyek nyilvánosan hozzáférhető területeken (pl. pénztár, diszkrét pénztár, alkalmazottak által kezelt pénzautomata); Ügyféltermek beleértve a be- és kijáratokat is	videomegfigyelő rendszer a 8. fejezet szerint, videofelügyelet minden be- és kijárat ajtó számára	A támadásjelző berendezés üzemeltetésével a videomegfigyelő rendszer vezérlése.
Páncéltermek, valamint páncéltermeket tartalmazó helyiségek	Videofelügyelet rögzítéssel és megfigyeléssel	<ul style="list-style-type: none"> Belső világítás és videofelügyelet vezérlése mozgásérzékelővel a nappali üzemelés során jogos/jogtalan behatolásnál. A belső világítás kívülről, a monitorállás felől kapcsolható. A kamerák lehetőleg elrejtve telepítendőek.
Pénzszámláló termek, pénzzsilip/értéktárgyszilip, garázs pénzszállítmányok számára, szállítási útvonal	Videofelügyelet rögzítéssel, a pénzszállítások teljes folyamata alatt vizuális felügyelet monitorokkal.	
Mélygarázsok, parkolók	Videofelügyelet regisztrálással, pénzszállításnál a 8. fejezet szerint, a parkolók és mélygarázsok videofelügyeleténél a be- és kihajtási helyzettől függően monitor alkalmazása szükséges.	
Ügyfelek bérelt széfjei, előtermek, ügyfelek trezorjaihoz vezető utak	Videofelügyelet monitorral és rögzítéssel	Pl. „Biztonsági okokból ez a terület folyamatos megfigyelés alatt áll.” szövegű tájékoztatás elhelyezése.
Önkiszolgáló bérelt székek	Videofelügyelet rögzítéssel	Belső világítás és videofelügyelet vezérlése mozgásérzékelővel a nappali üzemelés során. Javaslat: Külső videokamera alkalmazása monitorral, hogy az ügyfelek számára biztosítsák kívülről az előtérre való belátást a biztosított terület elhagyása előtt.
Önkiszolgáló zónák	Az önkiszolgáló zóna videofelügyelete regisztrálással, plusz a portré- és pénztávó kamera.	„A terület folyamatosan videokamerás megfigyelés alatt áll.” szövegű tájékoztatás elhelyezése, további kamera rejtett telepítése ésszerű.
Be- és kijárat ajtók, személyi bejáratok, mellékbejáratok	Videofelügyelet rögzítéssel	Tekintetbe veendő: az álcázási fázis, a menekülés iránya, a menekülő jármű
Külső területek, épület külső burkolata, parkolók, be- és kihajtás, menekülési utak felügyelete	Videofelügyelet rögzítéssel és adott esetben monitor alkalmazása a pénzüintézet biztonsági munkahelyén, A részleteket a helyzettől függően az objektív kockázati körülmények elemzésével esetről esetre kell meghatározni.	
Pénzautomata fülkék	Videofelügyelet rögzítéssel, portrékamera.	„A terület folyamatosan videokamerás megfigyelés alatt áll.” szövegű tájékoztatás elhelyezése.
bankjegykiadó-, pénzváltó automata idegen helyiségekben	Videofelügyelet rögzítéssel, pénztávó kamera rögzítéssel.	
Különleges, ideiglenes munkahelyek	Videomegfigyelő rendszer a 8. fejezet szerint	

8.01 táblázat: A videomegfigyelő rendszerekkel kapcsolatos biztonsági intézkedések

Speciális biztonsági intézkedések

9.1 Belépési szabályozások az ügyfélterületre (Pénztárterem – 2. terület)

9.1.1 Általános követelmények

A nagy rablásveszélyre számító pénzüintézetekben (pl. vidéki területen vagy városok/falvak szélén), ez az **ajánlás** érvényes az ügyfélterületre is (pl. pénztárterem – 2. terület).

A személyek belépése csak ellenőrzöttén történhet, melyet az alábbiakban megadott műszaki megoldásokkal lehet elérni:

Megjegyzés: A mozgáskorlátozottak számára külön intézkedések szükségesek a vonatkozó akadálymentes megközelítési követelményekkel összhangban.

9.1.2 Belépés a helyszíni jelzés után

A pénzüintézet ügyfele belépési szándékát csengetéssel jelzi az ügyfélbejárati ajtónál. Pozitív azonosítás esetén a pénzüintézet személyzete lehetővé teszi az ügyfélterületre való belépést.

Az ügyfélbejárati ajtónak automatikusan kell záródnia, és kívül csak fogógombbal rendelkezhet.

A lezárt, illetve szabaddá tett belépést az ügyfél számára megfelelően jelezni kell.

Az ügyfélterület elhagyása a személyzet közreműködése nélkül, pl. ajtókilinccsel vagy ajtónyitó nyomógomb segítségével lehetséges.

9.1.3 Beléptető berendezés

A pénzüintézetbe történő belépést beléptető rendszer ellenőrzi. Azonosítóként pl. bank- vagy ügyfélkártya alkalmazható. Az ügyfélbejárati ajtót itt is önzáródóan kell kialakítani és a beléptető rendszer állapotát – az ügyfél számára jelezni kell. A beléptető rendszerre vonatkozó követelményeket az ajánlás **B.2. fejezete** tartalmazza.

A beléptető rendszer mellett további lehetőséget kell teremteni a kártya elvesztése esetére, vagy arra, hogy az új ügyfelet csengetés vagy kaputelefon segítségével észrevegyék.

9.1.4 beléptető rendszer elválasztó zsilippel

A különösen veszélyeztetett területek számára, mint pl. az ügyfelek által bérelt 24 órás önkiszolgáló széfekhez vezető bejárati terület, elválasztó zsilipekkel felszerelt beléptető rendszer alkalmazása ajánlott. A védelmi igénynek és a használati toleranciának megfelelően pl. zsiliptermet kulcsra működő ajtókkal vagy egy teljesen felszerelt elválasztó zsilipet kell alkalmazni. Ezekbe mindig csak egy személy léphet be. A potenciális tettesek számára meg kell akadályozni, hogy az ügyféllel együtt behatoljon az őrzött területre.

9.2 Idővezérelt lezáró rendszerek

9.2.1 Általános rész

Az idővezérelt lezáró rendszereknek (pl. a mechanikus vagy elektromos időzárak és időzáró kapcsoló órák) veszély esetén meg kell akadályozniuk a biztosított pénzállásokhoz való bejutást.

A gyakorlatban különbséget tesznek az **időzáró kapcsoló órák funkciói** között, amelyeket a behatolásjelző berendezések idővezérelt nem élesbe kapcsolása számára kapcsoló-berendezéssel alkalmaznak. Ezek a banki alkalmazottakra a rablók által alkalmazott zsarolás megelőzést szolgálják az üzleti időn túl. Az **időablak-funkciók** ellenben pl. lehetővé teszik a behatolásjelző berendezések nem élesbe kapcsolását és a értékmegőrzők kinyitását a programozott időtartamon belül. Az **időzár-funkció** a páncélszekrényajtók reteszmű mechanikájának meghatározott időre történő lezárását szolgálja. Mechanikusan kialakított időzáraknál nincs lehetőség a lezárási idő folyamatába beleavatkozni; elektromosan kialakított záraknál a kivitelezéstől függően a páncélszekrény kényszernyitását a támadásjelző berendezés egyidejű kikapcsolása mellett lehet elvégezni; a nyitáskésleltető funkciók az **időzárás páncélszekrények- és széfek** késleltetett idejű szabaddá tételét/kinyitását szolgálják.

A páncélszekrényeket, valamint az alkalmazottak által kezelt pénzautomatát a pénzüösszegnek az ideiglenes lépcsőzetes szabaddá tétele (progresszív felszabadítása), szempontjából, az illetékes biztosítónak meg kell vizsgálnia. A betartandó legmagasabb összegre és lezárási időre vonatkozóan a PSZÁF és a Magyar Bankszövetség előírásait is figyelembe kell venni.

Az alábbiakban megnevezett minden készüléket az elvétel ellen biztosítani és programvezérelni kell, melyet a program lefutása során a pénztáros nem befolyásolhatja.

9.2.2 Idővezérelt lezáró rendszerek az üzleti időn túl

Az atipikus támadásokat, amikor a kulcsvivőre a bankjegyek megragadása céljából rátámadnak, időzáró kapcsoló órák funkcióival ellátott lezáró rendszer alkalmazásával lehet megnehezíteni.

Ezeknek az idővezérelt rendszereknek az alkalmazása az összes páncélszekrényenél és páncélszekrény rendszerenél ajánlott a készpénz és az értéktárgyak védelmére.

9.2.3 Idővezérelt lezáró rendszerek az üzleti idő alatt

A páncélszekrényeknél az idővezérelt lezáró rendszerek alkalmazásával többek között a bankjegyek mellékkészletére és a háttérkészletére történő támadást meg lehet akadályozni vagy csökkenteni. Ezeknél a rendszereknél a készpénz és az értékek megtámadása csak a programozott lezárási idő letelte után lehetséges.

Az idővezérelt lezáró rendszereket az alábbi esetekben lehet alkalmazni:

- páncéltermek- és szekrények,
- páncéltermek nappali ajtai,
- páncélszekrények belső rekeszei,
- páncéltermekben lévő szekrények,
- pénzautomaták / pénzautomata rendszerek.

Két vagy három személyes, kisebb, nyilvánosan megközelíthető területeken lévő munkahelyeken nem megengedett, ha a két kulcsőrző munkahelye az értékmegőrző jól átlátható területén található. Ha a készpénzt és az értéktárgyakat közvetlenül egy, a nyilvánosan megközelíthető területtel szomszédos helyiségben tárolják, akkor azt egy nyilvánosan megközelíthető területtel azonos módon kell kezelni (azaz megfelelő biztonsági intézkedéseket kell tenni).

9.2.3.1 Időzárás páncélszekrények

Ezek időzárral és egy vagy több rekeszrel ellátott páncélszekrények. Minden rekesz külön-külön, vagy több rekesz ugyanabban az időben aktivizálható és a programozott késleltetett idő lejártá után kinyitható. Az időzárás páncélszekrények alkalmazása különösen a átlövés- és áttörésgátlás céljából leválasztott pénztáraknál olyan készpénzállományok biztonsága érdekében ajánlott, amelyekben a kéznél lévő készpénzállomány engedélyezett mértékét meghaladja.

Az alkalmazott által kezelt pénzautomata munkahelyen való alkalmazáshoz különösen ajánlott a befizetett bankjegyek őrzésére egy fiókként kialakított időzárás értékőrző előszortírozóval és több rekeszrel az előkészített bankjegyek állománya, valamint a fajtái számára.

9.2.3.2 Tároló berendezések a progresszív összegek felszabadításához

Ezek a nappali trezor minőségű tárolókban elhelyezett automaták, amelyek nagyszámú rekeszrel és időzárral rendelkeznek. A rekeszeket a pénztárüzem megkezdése előtt az engedélyezett kéznél lévő készpénzállomány éjjeli ellátásához szükséges bankjegyekkel töltik fel. A kiürült és szabad rekeszekbe a pénztári órák alatt befizetések eszközölhetőek, valamint meghaladó bankjegyek itt őrizhetők.

A rekeszeket csak egymás után és csak a programozott késleltetett idő lejártá után lehet kinyitni. A progresszív összeg felszabadításához a páncélszekrények helyett módosított programvezérlésű alkalmazott által kezelt pénzautomatát lehet alkalmazni, amelyek biztosítják a tervezett késleltetett időt, valamint a megállapított legnagyobb kifizethető összegeket.

9.2.3.3 Dolgozókat kiszolgáló bankjegyautomaták

Ezek olyan készülékek, amelyek a pénzüintézet dolgozói által kért összegeket csak programvezérléssel bocsátják rendelkezésre. Az ügyintézőnek a jelszavának, az ügyfél folyószámlaszámának és az ügyfél által kívánt kifizetendő összegnek a megadása után kell számára a bankjegyeket a kívánt címletekben, magasabb összegeknél pedig az alkalmazott által kezelt pénzautomata kifizető nyílásánál időkésleltetéssel átnyújtania.

9.3 Színező rendszerek bankjegyek számára

9.3.1 Általános rész

A bankjegyekhez kifejlesztett, elektronikusan vezérelt színező rendszer füst- és/vagy színes anyag alkalmazásának kikapcsolásával a támadásnál vagy betörésnél szóba kerülő zsákmányt a tettes számára értéktelenné kell tenni, mivel a beszínezett bankjegyek továbbadása nagy kockázattal jár. Továbbá a kikapcsolás magának a tettesnek is előre nem kiszámítható kockázatot jelent és meglepetésszerűen hat.

A vonatkozó **pr EN 50131-8 előszabvány** szabvány követelményeit érvényre kell juttatni..

9.3.2 Alkalmazás a pénztárakban és a pénzfeldolgozás során

A megfelelően kialakított színező rendszereket a pénztáraknál, a szortírozó pénztáraknál, az időzáras páncélszekrényeknél, az alkalmazott által kezelt pénzautomatánál és a háttérállományoknál a bankjegykötegekhez mellékelik.

Támadás során a tettes utasítása szerint kell cselekedni és a készpénzzel együtt – számára nem felismerhető módon – át kell adni színező rendszert. A rendszer csak akkor aktivizálódik, miután a tettes a pénzüintézetet elhagyta. Amennyiben újra belépne a pénzüintézeti helyiségekbe, a rendszer automatikusan ismét passzívra válik, hogy a személyzet és az ügyfelek veszélyeztetését kizárja.

9.3.3 Páncéltermek és –szekrények alkalmazása

A színező rendszerek alkalmazásánál a páncéltermekben és -szekrényekben a berendezést az értékőrzőn belül kell telepíteni és zárásnál aktivizálni. A behatolásjelző berendezéssel kapcsolatban magában a rendszerben már meglévő támadásjelző segítségével az értékőrző elleni támadásoknál vagy az elszállítás megkísérlése során a színező rendszer bekapcsol; ez a teljes tartalom beszíneződéséhez vezet.

9.3.4 Pénzautomaták alkalmazása

A pénzautomatáknál ezen felül még a **9.3.3 fejezetben** leírt intézkedésekhez az automaták betétjeit (kazetták) is színező rendszerrel kell felszerelni. Itt ezeknek a betéteknek az ellopása is pl. a szállítással összefüggésben, a rendszer aktivizálásához vezet.

9.3.5 Pénz- és értékszállítások alkalmazása

A pénz- és értékszállításokhoz tartozó berendezéseknél a színező rendszert vagy szállítótartályban (pl. szállító bőrönd) vagy a szállító fogantyúba lehet beépíteni. Azok a kísérletek, amelyek vagy a szállítótartályok eltulajdonítására, vagy a szállítók megtámadására irányulnak, a rendszer aktivizálásához vezetnek. A tartály tartalmának beszínezése időkésleltetéssel, adott esetben akusztikus jellel (sziréna) összekötve történik, hogy a személyek veszélyeztetését kizárják.

9.3.6 Legördülő, lecsapódó biztonsági leválasztás

A legördülő, lecsapódó leválasztás az ügyfelek számára normál esetben nem aktivált és egyúttal nem látható. A pénztárosi munkahelyet az ügyfélterülettől elválasztó elemről van szó, amely a pénztárosok és az ügyfelek közötti kommunikációt nem hátráltatja.

A pénztár személyzetének veszélyeztetése esetén a biztosítás kézi aktivizálása után a másodperc törtrészén belül a trezorok gépi hajtással létrehozzák a pénztárosi munkahelytől elválasztó átlövégésgátló falat. Amennyiben több legördülő, lecsapódó leválasztás áll rendelkezésre, az elválasztó elemeket egyidejűleg kell lezárni, ezért minden legördülő, lecsapódó leválasztás felől az összes többi biztonsági kapcsolót át kell látni; a pénzüintézet munkatársa által kézzel végrehajtott aktivizáló eljárásra a tervezésnél különösen tekintettel kell lenni.

A legördülő, lecsapódó leválasztás használata különösen a kisebb, állandó be- és kifizetéssel foglalkozó munkahelyeken alkalmas, amelyeknél a munkahely közvetlenül a kiszolgáló trezoroknál vagy olyan kisebb pénztár-helyeken található, amelyek a **9.1 fejezetnek** megfelelően belépés korlátozással rendelkeznek és csak kevés, illetve csak egy alkalmazottal (egyszemélyes munkahely) működnek.

Ha a pénztártermet a pénzüintézeti nyitási időn túl önkiszolgáló területként használják, akkor a pénztárterülettől való leválasztást pl. legördülő, lecsapódó leválasztással is ki lehet alakítani.

9.4 Kulcsdepó (tűzoltósági kulcsszéf)

Az épület kulcsainak megőrzésére szolgáló kulcsdepó egy stabil, kétajtós tárolóból áll, amelyet távirányítással lehet kinyitni. A külső ajtót elektromágnessel (például tűzeseti vezérlés a tűzjelző központból) vezérelt retesz ellenében lehet kinyitni. A kulcsdepó belsejében kialakított ajtó olyan kulccsal nyitható, amellyel csak a segítségnyújtó (pl. a tűzoltó) rendelkezik. Az épület kulcsainak elhelyezése a belső ajtó mögött történik. A kulcsok így illetéktelen hozzáférés ellen biztosítva vannak és pl. egy tűzjelzésnél a tűzoltóság számára gyorsan elérhető.

10. Különleges munkahelyek

10.1 Általános követelmények

Ezekhez a különleges munkahelyekhez tartoznak az ún. mobil bankok, valamint az átmeneti munkahelyek (pl. a hozzá-, át- és újjáépítéseknél).

Ilyenek az intézményhez nem tartozó helyiségekben (pl. áruházakban, nagy piacokon, bevásárló központokban, pályaudvarokon, szabadidőparkokban) intézményhez nem tartozó személyek által lebonyolított ügyletek.

A **mobil bankokat** túlnyomórészt vidéki területeken alkalmazzák. Ezek egy speciálisan erre az alkalmazási esetre felszerelt járműből. A vezethető járművek útvonalai ismertek, a „megállókat” közismert helyeken vannak, vagy olyanok, amelyeket korlátozott időtartamra, pl. rendezvényeken állítanak fel és ezután ismét eltávolítanak.

A **mobil bankok** teljesen felszerelt „kis pénzüintézetek”.

Az **átmeneti munkahelyeket** akkor rendezik be, ha a pénzüintézeteknél pl. hozzá-, át- és újjáépítések zajlanak. A pénzüintézetek méretétől és a helyviszonyoktól függően átmeneti munkahelyeket különféleképpen lehet kivitelezni, pl. mint építkezési konténerekben, szomszédos helyiségekben lévő berendezések.

10.2 Mobil bankok

Megjegyzés: Amennyiben a mobil bankokkal egyéb pénz- és értékszállításokat is folytatnak, úgy a **11. fejezet** követelményeit is figyelembe kell venni.

10.2.1 Mechanikus biztonsági intézkedések

A mobil bankok felszerelését a pénzüintézetekre vonatkozó általános előírásoknak megfelelően kell kivitelezni azzal, hogy különös figyelmet kell szentelni az át- és távjelzések mindenkor működőképességének.

10.2.2 Szervezeti intézkedések

A járműbe indításgátlót kell telepíteni, amelyeket a bank üzemelése és a szünetek során, és minden szolgálati út után automatikusan aktiválnak. A bank üzemelése során az ügyfélbejárati ajtó kivételével minden bejárati ajtót zárva kell tartani. Minden szolgálati út után minden készpénzkészletet és hasonló értéket a járműből el kell távolítani.

A rövid ideig tartó távollétnél (pl. szünetek) a pénzüintézet dolgozójának a járművet lezárva minden biztonsági intézkedést aktiválnia kell és a járművet a dolgozó látómezején belül kell leállítania.

A biztosítási kockázat vonatkozásában a mobil bankok számára a következő kikötéseket javasolt tenni:

Betöréses lopás elleni védelem a mobil bankokban található készpénzre, okmányokra és egyéb tárgyakra

- A biztosítási kockázat a készpénz és okmányok (pl. takarékkönyvek és egyéb értékpapírok) védelmére az üzletkötés után csak olyan lezárt járműre érvényes, amely zárt garázsban áll. A gépjármű jogellenes elvitele nem képezi a biztosítási kockázat tárgyát.
- A biztosítási kockázat az ebédszünet idejére csak lezárt járműre érvényes, ha azt a személyzet a mobil bankot állandó megfigyelést alatt tartja. A gépjármű jogellenes elvitele nem képezi a biztosítási kockázat tárgyát.

A mobil bankok számára idő- és útvonaltervet és megállási tervet kell készíteni. A készítendő üzemelési utasításnak legalább a következő pontokat kell szabályozniuk:

- Nem tervezett útmegszakítások (pl. reggeli szünetek, bevásárlások céljából) megtiltása;
- Készpénzkészlet és hasonló értékek átadási helye a pénzüintézetben belül (lehetőleg az 5. területnél);
- Viselkedési normák kritikus helyzetek esetében, mint pl. közlekedési dugók, baleset, defekt, támadás;

Az utazás és az üzemelés folyamán a mobil bank mindenkor álláshelyét és adott esetben a meglévő szabályszerűtlenségeket illetéket helyen folyamatosan jelenteni kell, pl. rádiótelefonon, illetve a pillanatnyi tartózkodási helyet műholdas helymeghatározással összekapcsolt automatikus útvonal ellenőrzéssel felügyelni kell.

10.2.3. Legmagasabb összegek és zárási idők

A biztosított védelmére a támadások vonzerejét csökkenteni kell azzal, hogy a nyilvánosan hozzáférhető területeken lévő bankjegykészletek csak a meghatározott legmagasabb összegek erejéig lehessenek kéznél.

A zárási időket a vállalkozónak kell a nem kéznél lévő bankjegykészletek szempontjából megállapítania. Gondoskodni köteles arról, hogy a nem kéznél lévő bankjegykészletek csak a megállapított zárási idők lejártá után legyenek hozzáférhetők.

A **2. fejezettől** eltérően a zárási idők megadása elmaradhat, ha a bankjegykészletek kettős zárás alatt állnak és a „két kulcsos kezelés” szabályai szerint őrzik őket.

10.2.4. Elektronikus felügyeleti intézkedések

A mobil bankokat támadásjelző berendezéssel kell felszerelni; a jelzésátvitel rádióon keresztül történhet. A támadásjelző berendezést úgy kell kialakítani, hogy a dolgozó minden helyzetben be tudja kapcsolni a támadásjelzést (pl. hordozható támadásjelző minden munkatárs számára, támadásjelző a gépjárművezető keze ügyében).

Videofelügyeleti rendszer alkalmazása a **8. fejezet** szerint létesüljön azzal a megszorítással, hogy a helyi rögzítést végző berendezéseket az 5. biztonsági területen kell elhelyezni, és időzárral külön védeni.

10.3 Átmeneti munkahelyek

Az átmeneti munkahelyeket csak korlátozott időtartamig lehet üzemeltetni.

A követelmények általánosságban megegyeznek az állandó telepítésű pénzüintézetekével. Az esetleges eltéréseket az átmeneti munkahely létesítése előtt írásban az illetékes biztosítóval egyeztetni kell; az üzemelést csak akkor szabad elkezdni, ha az eltéréseket írásban is engedélyezték.

Megjegyzés: Abból kell kiindulni, hogy ilyen jellegű engedélyek csak rövid határidőre adhatók ki.

A megnövekedett kockázat enyhítésére az átmeneti munkahelyeken található készpénzmennyiségeket a szükséges legkisebb mértékre kell csökkenteni.

10.4 Készpénzforgalom az intézményhez nem tartozó helyiségekben

Amennyiben a bankügyletek - a készpénzforgalmat is ideértve - az intézményhez nem tartozó helyiségekben történnek (pl. bevásárló központok, éttermek, idegen cégek és igazgatóságok helyiségeiben), a pénzüintézetekre vonatkozó követelmények az alábbi kiegészítésekkel érvényesek:

- ha a bankjegyeket csak néhány órán keresztül (maximum 4 óra hetente) lehet kiadni vagy átvenni,
- ha nincs tartós külső utasítás az üzleti tevékenységre vonatkozóan,
- ha a kívülről való belátás akadályozott és
- ha a haladéktalan riasztás előfeltételét a segítségnyújtó helyen (pl. telefonon keresztül) már megteremtették.

10.5 Pénzautomaták üzemelése intézményhez nem tartozó helyiségekben

Ahol a bankügyleteket intézményhez tartozó vagy nem tartozó személyek intézményhez nem tartozó helyiségekben végzik (pl. áruházakban, nagy piacokon, bevásárló központokban, pályaudvarokon, szabadidőparkokban), jelen **ajánlás** követelményeit maradéktalanul be kell tartani.

11 Pénz- és értékszállítás

11.1 Általános követelmények:

A pénz és értékszállításra vonatkozó **MSZ 20300 szabvány** követelményeit maradéktalanul érvényre kell juttatni.

A készpénz és az értékek szállításánál (pl. a pénzautomaták, letéti rendszerek és hasonló berendezések ellátása és kezelése) a következők között kell különbséget tenni:

- **belső** és **külső** szállítások szállítási útvonalai, valamint
- a szállítást végző személyek szerint, tehát a **pénzüintézet és külső vállalkozás** munkatársai, akik foglalkozásszerűen üzik a pénz- és értékszállítást.

A következőkben csak azokat a szállításokat tárgyaljuk, amelyeket a **pénzüintézet munkatársai** végeznek. A követelmények azonban értelemszerűen vonatkoznak azokra a vállalatokra is, amelyek hivatásszerűen foglalkoznak pénz- és értékszállításokkal.

11.1.1 Belső pénz- és értékszállítások

A belső pénz- és értékszállítások olyan szállítások, amelyeket a pénzüintézet dolgozói az üzleti idő alatt vagy azon túl az üzleti helyiségeken belül végeznek, pl. a következők közötti szállítások

Pénz-zsilipek /értékszállító zsilipek	↔	Páncélterem-szekrény
Páncélterem /-szekrény	↔	Pénztáros munkahely Szortírozó pénztár Pénzszámláló terem Postázó (értékküldemények)
Pénzautomata Éjjel-nappali trezor	↔	Pénzszámláló terem

Az építészeti és szervezeti intézkedéseknek biztosítaniuk kell, hogy a belső szállítmányok a pénzüintézet **5. területét** lehetőleg ne hagyják el. A belső szállításokra - amelyek teljesen vagy részben az **5.**

területen kívül történnek -a szállítási területeken zajló szállítás folyamán a következőket kell biztosítani:

- ott csak a pénzüintézet dolgozói legyenek jelen és az ügyfélforgalom elől le kell zárni
- az összes ablak zárt állapotban legyen,
- a kívülről való belátást meg kell akadályozni,
- a páncélszekrények lezárását, valamint a pénzautomaták, a letéti rendszerek és hasonló berendezések ellátását és kezelését csak az előző feltételek teljesítésével lehet megkezdeni

Azoknak az ún. időzárás nappali pénztárak kiürítése - amelyek a befizetett készpénz közvetlen kezelését és biztosítását szolgálják - az üzleti idő alatt megengedett, amennyiben ügyfelek éppen nem tartózkodnak ott. Amennyiben a megkövetelt **nyitás szabaddá tétel** folyamán egy ügyfél belépne a pénzüintézetbe, úgy az előkészített kiürítést azonnal meg kell szakítani.

Megjegyzés: Ez a kikötés az önkiszolgáló befizetési automatákra nem érvényes.

11.1.2 Külső pénz- és értékszállítások

Ezek olyan szállítások, amelyeket a pénzüintézet munkatársai az üzleti helyiségek között végeznek, pl. a következő helyiségek közötti szállítás:

Magyar Nemzeti Bank / Államkincstár	↔	Pénzüintézet
Pénzüintézet központja	↔	Pénzüintézet fiók
Pénzüintézet	↔	Intézményen kívüli kezelésű egységek

11.2 Külső és belső szállítások előfeltételei

Az általános követelmények az **MSZ 20300 szabvány** követelményei szerint.

11.2.1 Vészhívási lehetőség

A szállításokat végző pénzüintézeti munkatársak számára mindig lehetővé kell tenni a segítségnyújtás leadását. Ez például a rádiótelefonok használatával történhet. Ezen kívül riasztási tervben kell rögzíteni, mely helyen állnak fenn lehetőségek a további vészhívásra (pl. telefonfülkék, éttermes, vészhívó oszlopok). A szállítás alatti kritikus helyzetekben a jelzés számára a pénzüintézetben egy állandóan elérhető felelős és illetékes munkahely kell, hogy rendelkezésre álljon, amely ezekben a helyzetekben döntést hozhat. Ezt a munkahelyet a szállításra vonatkozó üzemelési utasításban meg kell nevezni.

11.2.2 Szállítási idők és útvonalak

A szállítási időket és útvonalakat rendszertelen időközönként módosítani kell. Amennyiben lehetséges, a szállításra alkalmazott munkatársakat is rendszeresen váltani kell.

A szállítások elvégzésére részletes üzemelési utasításokat kell készíteni, amelyek legalább a következő pontokat szabályozzák:

- a kísérő személyek létszáma és az előfeltételek;
- idő- és útvonaltervek;
- nem tervezet útmegszakítások (pl. reggeli szünet, bevásárlások) megtiltása;
- a pénz és az értékek átadási helye pénzüintézetben belül (lehetőleg az 5. területen);
- viselkedési szabályok a kritikus helyzetekben, mint pl. közlekedési dugó, baleset, defekt, támadás).

Az idő- és útvonaltervek alapján a szállítási utakat a felelős személy köteles a szállítással megbízott személyekkel együtt végigjárni és a szállítást végzőket dokumentált módon minden érdemi teendőről oktatni.

Szállítás előkészítése és utólagos munkálatai:

A szállítás megkezdése előtt a jármű úti készütségét és az összes felszerelést a teljesség, valamint az alkalmazási készség szempontjából meg kell vizsgálni (pl. világítás, tankállás, a zárok működése, a rádió/telefon üzemképessége).

A pénz- és értékszállító járművet közvetlenül a szállítás befejeztével le kell rakodni és azután esetben feltankolni. Továbbá a különleges szituációkat és megállapításokat (pl. elterelések, építkezések, feltűnő járművek és személyek) a felelős személynek jelenteni kell.

11.2.3 Pénzszállítási eszközök alkalmazása

11.2.3.1 Pénzszállító eszközök

A szállítási tároló eszközök a következők:

- szállító zacskók,
- szállító táskák,
- szállító bőröndök,
- kazetták éjjel-nappal működő trezorok számára,
- pénzkazetták,
- speciális pénzszállító bőröndök.

A nyilvánosan megközelíthető területeken keresztül zajló szállításoknál a szállítási tároló berendezéseken semmilyen utalás a tartalmukra nem megengedett.

A szállítások akkor tekinthetők felismerhetőnek, ha pl. a személyzet felszerelése, öltözéke, az alkalmazott járművek, a szállítás folyamata vagy a szállítás lebonyolítása ilyen következtetéseket tesz lehetővé.

A szállítási tároló eszközöknek a küldönccel (pl. egy láncon keresztül) szoros kapcsolatuk nem lehet.

A pénzküldönc védelmére egy különleges műszaki berendezéssel felszerelt riasztó táská/bőrönd alkalmazható. Ez alkalmas az elrablott értékek színezésére és riasztó hang ill. fényjelzést is adhat. Ez a berendezés csak a tettes és a munkatárs közötti biztos távolságnál lép működésbe.

11.3.2 Kísérő járművel történő szállítás

Kísérő járműv(ek)el történő szállításoknál a pénz- és értékszállításnak nem szabad felismerhetőnek lennie:

- ne legyen külső utalás az értéket szállító járművön (pl. „Takarékpénztár” feliratú matrica),
- ne ismerjék fel a járművet a kialakításáról,
- ne ismerjék fel a szállító személyek felszerelését és öltözékét.

11.3.3 Szállítás speciális járműveken

Amennyiben a pénzszállításokat a pénzüintézet dolgozói végzik és speciális pénzszállító járműveket alkalmaznak, annak meg kell felelnie az MSZ 20300 szabvány követelményeinek.

A 9.2.2.1 fejezet adataitól eltérően a speciális járművekkel történő szállításoknál a gépjárművezető szállítást végző személynek tekintendő. Ez azonban csak akkor érvényes, ha a pénz és az értékek lezárt, a járművel szorosan összekötött tároló berendezésekben vagy a jármű megőrzésre tervezett és lezárt helyiségében található.

10.3.4. A pénzautomaták ellátása (feltöltése, ürítése és kezelése)

Az ellátás és kezelés mind a pénzüintézet saját területe (5. terület), mind az ügyfélterület (1. és 2. terület) felől szükségessé válhat.

Az ügyfélterületen, valamint az intézményhez nem tartozó munkahelyeken található automatáknál a szabályoknak megfelelően csak az intézményhez nem tartozó szolgáltató (pl. pénz- és értékszállító vállalat) által végzett ellátás és kezelés megengedett.